"Sf. Grigorie Teologul, «cântărețul treimicei iubiri», proclamă: «Hristos se naște, slăviți-L! Hristos din ceruri, întâmpinați-L! Hristos pe pământ, înălțați-vă!». Dumnezeu coboară la noi pentru ca noi să ne înălțăm! Cum? Prin iubirea și smerenia peșterii Betleemului...Urcăm la Tatăl, din lumea stricăciunii și a morții, în lumea mântuitoare a Iubirii, prin Fiul Iubirii Părintești, având în conștiințele noastre Chipul Pruncului din ieslea Betleemului, chipul fiecărui copil al Iubirii Lui și a noastre... Hristos se naște! Iubirea se naște! Să simțim cum, prin puterea harului, Iubirea se naște și în noi – Iubirea lui Dumnezeu și iubirea aproapelui, a fratelui de lângă mine, în care-L văd pe Iisus Hristos, Dumnezeul Care S-a făcut om!"

(Părintele Galeriu)

credință
iubire
speranță

PUNCTE CARDINALE

ANUL XIV
NR. 12/168
Decembrie 2004
16 PAG. – 15000 lei

PERIODIC INDEPENDENT DE ORIENTARE NAȚIONAL-CREȘTINĂ

Circulație în afara României: AUSTRIA, GERMANIA, GRECIA, FRANȚA, ELVEȚIA, SUEDIA, SPANIA, CANADA, STATELE UNITE, AUSTRALIA

PARANTEZĂ ELECTORALĂ

La închiderea numărului nostru pe decembrie nu ne-am putut afla decât în posesia rezultatelor primului tur de scrutin al alegerilor generale din România (28 noiembrie). El s-a desfășurat sub semnul unui masiv *absenteism* (nu au votat decât puțin peste jumătate din numărul total de alegători), ceea ce arată nu atât indolență sau iresponsabilitate, cum s-au grăbit să comenteze politrucii "democrației cu orice preț", cât un fel de scârbă difuză și de neîncredere cronicizată în clasa politică actuală, ce primește astfel, în întregimea ei, un evident vot de blam (nu suficient de puternic spre a o paraliza sau destructura, dar suficient de grăitor spre a o pune pe gânduri și a-i deconspira în ochii lumii largi turpitudinea funciară).

Deși Uniunea PSD+PUR a câștigat pe toată linia (președinție, senat, cameră), scorul electoral a fost totuși destul de strâns (și ar fi fost încă și mai strâns dacă d-l Băsescu n-ar fi pierdut, din pură visceralitate marinărească, cel puțin câteva sute de mii de voturi de pe urma frondei sale cu Biserica majoritară), marcând, orice s-ar spune, o relativă *maturizare* a electoratului: este pentru prima oară în cei 15 ani de postcomunism când se înregistrează un asemenea echilibru, iar acesta reprezintă, probabil, singurul aspect pozitiv al noii sesiuni electorale. Am făcut o jumătate de pas înainte pe calea unei democrații reale, ceea ce este totuși destul de puțin cu doar 5 ani înainte de scadența celebrei profeții brucaniene; din păcate, "stupiditatea" românească se menține la ordinea zilei atâta vreme cât, după atâția ani de dezastru național, "lupii" continuă să se afle în fruntea "turmei", iar UDMR-ul continuă să arbitreze viața politică românească (n-a exagerat prea mult cine a spus că, de 15 ani încoace, ungurii câștigă invariabil alegerile din România...).

Indiferent de ce se va întâmpla în al doilea tur de scrutin (17 decembrie), ce privește doar fotoliul prezidențial, fapt este că *hidra pesedistă n-a putut fi semnificativ anihilată*. Situația nu se explică nicidecum prin eventualele virtuți ale câștigătorilor, cât prin deconcertanta lipsă de virtuți a unei opoziții impotente, incapabile să se consolideze în liniile de forță ale unei drepte coerente, ci doar să se cârpească ridicol cu petecele unei stângi mai puțin patibulare. (Mez)alianța DA, dincolo de un minimal pragmatism conjunctural, rămâne o caricatură indefinibilă a "geniului" politic balcanic, o struțocămilă dinaintea căreia până și curcilor le piere râsul; căci între liberalism și social-democrație există, principial, incompatibilitate genetică și structurală. Alianța electorală și scontata fuziune PNL-PD, pe care a ajuns să parieze nenorocita lume românească, dovedește, oricărui om lucid și cât de cât avizat, că nici PNL-ul actual nu are mai nimic de-a face cu adevăratul liberalism, nici PD-ul actual nu are mai nimic de-a face cu adevărata social-democrație. Ne place sau nu, opoziția noastră "anticomunistă" (ce numai deunăzi s-a învrednicit să scape, prin manevre încețoșate, de "calul troian" numit Teodor Stolojan) nu este decât o adunătură amorfă și pestriță de aspiranți la "ciolan", mobilizați de același *spirit politicianist*, lipsiți de un adevărat ideal politic și străini de orice consecvență a rectitudinii.

Oricât ne-am amăgi, tot ce se poate obține cu un asemenea material uman nu este decât cel mult *o schimbare de decor*. Șansa generală (sau "para mălăiață", dacă vreți) este aceea că, indiferent cum se vor așeza lucrurile, tot pe *cartea Europei* se va juca, printr-o fatală convergență de interese, fiind oarecum indiferent dacă în UE "ne va băga", la termen, tandemul Năstase-Geoană sau tandemul Băsescu-Tăriceanu.

România rămâne pe mai departe datoare, față de trecutul și față de viitorul ei, să-și construiască din mers o adevărată clasă politică și o adevărată dreaptă primenitoare, să-și regăsească temeiurile morale și identitare și să binemerite mai mult, ca nouă "imagine" între țările civilizate, decât "harisma chiombarlie" a unui Traian Băsescu, acest vârf de lance al mitocăniei dâmbovițene, cu care deocamdată s-ar cădea să votăm măcar din plictis față de "paradigma" iliesciană (căruia Năstase nu-i poate fi decât un continuator "cosmetizat").

Răzvan CODRESCU

P. S. În ce privește sesizările privitoare la fraudarea alegerilor de către puterea în exercițiu, ne îndoim – dintr-o lungă și tristă experiență – că ele vor primi o soluționare efectivă și vor putea să răstoarne situația, așa cum s-a întâmplat, *mutatis mutandis*, în Ucraina vecină. Iar dacă încăpățânarea proverbială a d-lui Băsescu va contrazice scepticismul nostru nesufert, atunci actualul primar al Capitalei va merita cu atât mai mult să fie (re)votat la scrutinul consecutiv, cu sentimentul că intrăm efectiv într-o nouă vârstă a democrației românești... Ar fi prea frumos, nu-i așa?

ASTĂZI S-A NĂSCUT HRISTOS

"*Astăzi* s-a născut Hristos..." – spun colindele și cântecele de stea, iar Părintele Galeriu amintea mereu că "*astăzi* este numele timpului lui Dumnezeu", arătând prezentul etern al creației divine și contemporaneitatea noastră mistică cu marile evenimente ale mântuirii. În popor, Nașterea Domnului (25 decembrie) mai poartă și numele de Crăciun, fiind, alături de Sf. Paști, cea mai de seamă sărbătoare a creștinătății. După cum fusese binevestită prin Arhanghelul Gavriil, Sf. Fecioară Maria, cea "umbrită de Duhul Sfânt", naște în ieslea din Betleem pe Iisus Hristos, Mântuitorul lumii. Axionul Nașterii – "Mărește, suflete al meu, pe cea mai cinstită și mai preamărită decât oștile cele de sus..." – izbucnește în această zi din toate sufletele credincioase, ca o cuminecare întru bucuria Răsăritului fără de apus.

LA ANUL ȘI LA MULȚI ANI !

BETLEEM: LEAGĂNUL LUI DUMNEZEU

În părțile Betleemului (locuit azi de mulți arabi creștinați), păstorii își mai pasc turmele ca pe vremea lui Iisus. Orașul nou pare o glumă a timpului, străină și de duhul pământului, și de sufletele oamenilor. E mai multă umanitate pe câmpurile golașe, pe unde țipă mieii, sau în piețele pestrițe, pe unde negustorii și meșteșugarii își laudă marfa într-o pitorească devălmășie, decât în clădirile de beton și sticlă, mereu mai semețe și mereu mai egale. Pe Câmpul Păstorilor, la ceas de seară, se mai aude parcă zvon îngeresc, iar soarele pare să-și smerească apusul dinaintea Răsăritului de Sus, a Soarelui Dreptății, Care S-a ridicat din ieslea veacului acestuia ca să ne poarte spre Împărăția veacului ce va să vie.

Taina Betleemului

Pentru că este așezat în Galileea, provincie socotită mărginașă și cu sânge cam amestecat, iudeii se îndoiau că din Nazaret ar putea să iasă vreodată ceva bun. Iar Betleemul, deși aflat în Iudeea, nu departe de Ierusalim, părea și el un loc umil și uitat de lume, locuit de păstori săraci și cu duhul, și cu punga. Dar iată că, urmând nu socotelii oamenilor, ci înțelepciunii Duhului Care a grăit prin prooroci, Mesia, Hristosul lui Dumnezeu, avea să-Și tragă obârșia din Nazaret și să se nască în Betleem, arătând o dată mai mult că Dumnezeu alege adeseori pe cele de jos spre a le da de rușine pe cele de sus, și pe cele care se socot de puțin preț, ca să le certe pe cele care se fălesc.

Despre Betleem (numit mai dintâi Efrata) nu zisese oare Miheia proorocul: "Și tu, Betleeme Efrata, deși ești mic între miile lui Iuda, din tine va ieși Stăpânitor peste Israel, iar obârșia Lui este dintru început, din zilele veșniciei" (5, 1)?

Betleem:
Biserica Nașterii Domnului
(în stânga, jos: Poarta Umilinței)

Când Dumnezeu Se face om

Aflându-se pe drum și venindu-i sorocul, aici, în Betleemul Iudeii, a găsit adăpost Sf. Fecioară, într-o peșteră folosită ca iesle; aici, pe paie curate și sub suflarea caldă a vitelor, s-a născut Dumnezeu cu scâncet de prunc omenesc; aici, mirați în buna lor simplitate, au fost vestiți ciobanii prin înger că s-a născut Mântuitorul lumii și mare a fost bucuria lor; aici, călăuziți de stea, au venit și s-au închinat Magii de la Răsărit, aducându-și darurile lor de aur, smirnă și tămâie, ca pe un prinos al înțelepciunii păgâne adus Adevărului întrupat; și de aici a pornit, la porunca nebunească a lui Irod, masacrul celor 14000 de prunci de parte bărbătească, de la 2 ani în jos, pe care Biserica îi pomenește la 29 decembrie. De toate acestea ne dau mărturie Evangheliile, făcând din umilul Betleem leagănul pământesc al lui Dumnezeu.

Minunata dăinuire

Pe toate aceste locuri încărcate de sfințenie, evlavia creștină a ridicat de-a lungul veacurilor lăcașuri de pomenire, pe care pelerinul le calcă astăzi înfiorat. La Beit Sihur, la răsărit de Betleem, pe Câmpul Păstorilor, se înalță biserica sub care se adăpostește Grota Păstorilor. Mult mai impozantă este Bazilica Nașterii, ce adăpostește Grota Nașterii. Prima biserică a fost construită aici de către Sfinții Împărați Constantin și Elena (sec. IV), dar ea a fost distrusă în parte de o răscoală a samaritenilor din sec. VI. Biserica actuală a fost ridicată de împăratul Iustinian, către anul 530. Alături de Biserica Nașterii, romano-catolicii au zidit în 1881 o biserică închinată Sfintei Ecaterina (sărbătorite chiar în Ajunul Crăciunului).

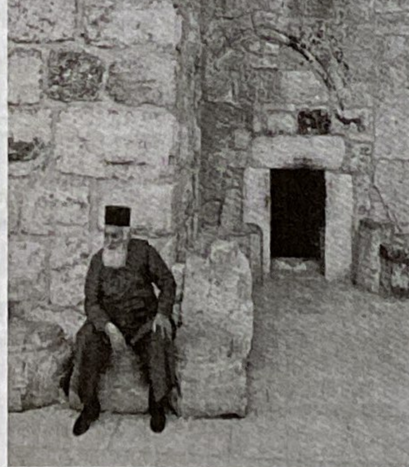
În sec. VII, majoritatea bisericilor din Țara Sfântă au fost distruse sau profanate de către persani. Se spune că Biserica Nașterii a scăpat neatinsă deoarece pe mozaicul aflat atunci pe fațada ei erau înfățișați cei trei Regi-magi, prosternați în fața Pruncului și îmbrăcați chiar în straie persane, încă lesne de recunoscut…

Oricum, supraviețuirea vieții creștine în aceste locuri bântuite de necreștini timp de două milenii reprezintă în sine un miracol dumnezeiesc, iar de n-ar fi oamenii, pietrele ar striga Adevărul și Slava Dumnezeului celui Viu, Care S-a făcut om pentru ca și omul să se facă Dumnezeu, și toți să fim una în Hristos, Cuvântul cel fără de moarte.

Răzvan CODRESCU

În Grota Nașterii, locul cu pricina, stabilit prin tradiție, este marcat de o stea de argint pe care stă scris: HIC DE VERGINE MARIA JESUS CHRISTUS NATUS EST ("Aici din Fecioara Maria s-a născut Iisus Hristos").

La Biserica Nașterii este vestită Poarta Umilinței, mica ușă actuală de acces, despre care se spune că a fost astfel micșorată spre a împiedica intrarea călare a păgânilor (musulmanilor) în biserică.

RAIUL PARADOXAL

Redus la "viziunea" pitorească a unei grădini a desfătărilor (gastronomico-senzuale!), Raiul – în accepţia curentă – ţine numai de domeniul trecutului (paradisul pierdut) sau al viitorului (recompensa de apoi a "decompensaţilor" acestei lumi), excluzând, pentru majoritatea celor de aici, trăirea (umblarea) cu Dumnezeu în timpul acestei vieţi. De parcă Dumnezeu S-ar sustrage prezentului şi ar locui inaccesibil undeva, departe... Dar unde locuieşte Dumnezeu? Domnul Iisus Hristos a afirmat că "Tatăl locuieşte în Mine" (Ioan *14:10), iar Apostolul Pavel că "noi [credincioşii – n. n.] suntem templul Dumnezeului Celui Viu, cum a zis Dumnezeu: «Eu voi locui şi voi umbla în mijlocul lor»"* (II Corinteni *6:16). În aceste condiţii, Raiul ar putea fi mult mai aproape şi mai accesibil decât îndrăznim să ne închipuim (pentru că e greu de tăgăduit că acolo unde locuieşte Dumnezeu ar putea fi altceva decât Raiul!).*

Coordonatele existenţei edenice. Care era starea de spirit a perechii primordiale înainte de a păcătui, nu ni se spune explicit în Scriptură, dar ni se oferă suficiente detalii cu privire la starea omenirii de *după cădere*, la antipodul cărora putem deduce coordonatele existenţei edenice, în prezenţa lui Dumnezeu: ❒ în locul izolării şi însingurării survenite ca urmare a păcatului ("Omul şi nevasta lui s-au ascuns de faţa lui Dumnezeu" – *Geneza* 3:8) – viaţă (eternă!) în lumina Feţei Sale; ❒ în locul angoasei existenţiale ("Ţi-am auzit glasul în grădină şi mi-a fost frică" – *Geneza* 3:10) – siguranţă şi pace, sub autoritatea lui Dumnezeu; ❒ în locul invidiei (lui Cain faţă de fratele său Abel, care adusese o jertfă plăcută lui Dumnezeu) şi a fratricidului generat de această invidie (*Geneza* 4:1-16) – dragoste şi comuniune; ❒ în locul utopiilor humaniste globale care fac abstracţie de Creator (*cf.* construirea Turnului Babel – *Geneza* 11:9 – soldată cu schismatica încurcare a limbilor) – realitatea unificatoare a prezenţei lui Dumnezeu (revelată la Rusalii, prin pogorârea Duhului Sfânt); ❒ în locul unei chinuitoare activităţi silnice ("cu multă trudă să-ţi scoţi hrana", "în sudoarea muncii tale să-ţi mănânci pâinea"), într-o natură ostilă ("blestemat este acum pământul din pricina ta" – *Geneza* 3:17-19) – munca în condiţii binecuvântate. Odihna (pacea) sufletului în prezenţa lui Dumnezeu nu echivalează cu o vacanţă eternă sau cu un repaus absolut, nu presupune încetarea activităţii şi a vieţii, ci încetarea chinului din viaţă, prin eliberarea de sub blestem, şi continuarea activităţii şi a vieţii eliberate, în prezenţa mângâietoare a lui Dumnezeu. Munca este compatibilă atât cu "vechiul" Rai din grădina Edenului (în care Dumnezeu l-a aşezat pe om "ca *s-o lucreze* şi s-o păzească" – *Geneza* 2:15), cât şi cu Noul Ierusalim, cetatea sfântă coborâtă dintr-un cer nou pe un pământ nou (în care "robii Lui Îi *vor sluji*" – *Apocalipsa* 23:3, adică vor continua să lucreze şi *dincolo* în slujba lui Dumnezeu, ca şi robul bun, credincios în puţine lucruri, care, după ce a înmulţit *aici* averea stăpânului său, primeşte *dincolo* responsabilităţi sporite, precum cârmuirea a zece cetăţi – *Luca* 19:17).

Raiul din suflet. Înţeles ca "Împărăţia lui Dumnezeu" sau "Împărăţia cerurilor", Raiul nu este o locaţie, ci, mai degrabă, *o stare de spirit în conformitate cu voinţa lui Dumnezeu*, definită ca o consecinţă (roadă) a prezenţei Duhului Sfânt în viaţa creştinului: "dragostea, bucuria, pacea, îndelunga răbdare, bunătatea, facerea de bine, credincioşia, blândeţea, înfrânarea poftelor" (*Galateni* 5:22-23), împotriva cărora "nu este lege" (condamnare). Această eliberare conferită de prezenţa Duhului Sfânt transcende orice reprezentare humanistă a Împărăţiei lui Dumne-zeu (Care este Duh!). Nici măcar Apostolul Pavel, care – conform propriei sale mărturisiri – "a fost răpit în Rai, până în al treilea cer" (fără a putea preciza, însă, dacă a fost răpit în trup sau în duh), nu poate descrie viziunea respectivă, deoarece a auzit "cuvinte care nu se pot spune şi pe care nu îi este îngăduit unui om să le rostească". Probabil că tot din această cauză nici peisajul edenic (*Geneza* 2:8-17) nu are "carne" pe "scheletul" său metafizic. Cu parcimonie descriptivă, râurile şi traseele lor sunt sec enumerate, iar pomii "de tot felul", despre care aflăm doar că "erau plăcuţi la vedere (singurul indiciu estetic!) şi buni la mâncat", sunt individualizaţi alegoric (pomul cunoştinţei binelui şi răului, pomul vieţii), numai dacă au semnificaţie în economia divină. Abia în *Psalmul 23*, peisajul pastoral începe să se ivească ("Domnul este păstorul meu: nu voi duce lipsă de nimic. El mă paşte în păşuni verzi şi mă duce la ape de odihnă"), dar imaginea, în întregime mistică, exclude pitorescul, fiind subordonată semnificaţiilor de siguranţă ("nu voi duce lipsă de nimic") şi împăcare ("ape de odihnă"), sub călăuzirea Dumnezeului-păstor ("El mă paşte"). În *Evanghelia după Ioan*, capitolul 10, relaţia pastorală apare în deplinătatea perspectivei sale duhovniceşti, aceea a comuniunii indestructibile dintre *oile* care experimentează prezenţa lui Dumnezeu, a cărui voce *o aud* şi, în consecinţă, o cunosc şi o ascultă (din care cauză "nu merg deloc după glasul unui străin"), şi *adevăratul păstor*, identificat în persoana Domnului Iisus Hristos, care "îşi dă viaţa pentru oile sale". În acest context, păşunea (care nu lasă loc interpretărilor păşuniste!), accesibilă oilor care intră în Rai prin Hristos, este însăşi viaţa veşnică oferită credincioşilor prin jertfa răscumpărătoare a Mântuitorului.

Raiul neconfortabil. În accepţia acestei experimentări a prezenţei lui Dumnezeu, în cadrul unei *relaţii personale* a "oilor" cu Dumnezeul-păstor, Raiul poate fi întâlnit în situaţii dintre cele mai paradoxale şi dintre cele mai puţin confortabile. Bunăoară, putem afirma că atunci când au fost aruncaţi în cuptorul încins pentru că refuzaseră să se închine idolului construit din dispoziţia împăratului Babilonului, cei trei prieteni ai lui Daniel (Hanania, Mişael şi Azaria) s-au situat în Rai, deoarece – conform relatărilor împăratului – au fost văzuţi "patru oameni umblând slobozi în mijlocul focului şi nevătămaţi [deşi doar trei fuseseră aruncaţi de vii în cuptor!] şi chipul celui de-al patrulea seamănă cu al unui fiu de dumnezei" (*Daniel* 3:25). Miracolul a fost posibil ("focul n-avusese nici o putere asupra trupului acestor oameni, că nici perii capului nu se pârliseră, hainele le rămăseseră neschimbate şi nici măcar miros de foc nu se prinsese de ei" – *Daniel* 3:27), deoarece cei trei condamnaţi la moarte, loiali adevăratului Dumnezeu, au beneficiat în mijlocul flăcărilor de prezenţa ocrotitoare şi nemijlocită a Acestuia – cea de-a patra persoană din interiorul cuptorului care "seamănă cu un fiu de dumnezei".

Confruntaţi cu perspectiva arderii de vii, Hanania, Mişael şi Azaria, nu au mizat însă pe intervenţia salvatoare a lui Dumnezeu (faţă de care se angajaseră într-o relaţie de dependenţă absolută şi de loialitate necondiţionată), replicându-i împăratului Nebucadneţar, care îi condamnase, că Dumnezeu "poate să ne scoată din cuptorul aprins"; "şi chiar de nu ne va scoate, să ştii, împărate, că nu vom sluji dumnezeilor tăi" (*Daniel* 3:17-18). "*Şi chiar de nu ne va scoate*" – denotă faptul că nici unul dintre ei nu avea garanţia că va scăpa cu viaţă, dar aveau cu toţii certitudinea că din moment ce umblă cu Dumnezeu, ceea ce urmează să se întâmple nu mai este problema lor, ci a Lui. Important pentru oamenii din această categorie (care umblă cu Dumnezeu) este să nu-l dezamăgească pe Însoţitorul lor. Ei nu încearcă să obţină accesul în Raiul "de apoi" cu preţul opţiunii lor de acum, ci, prin opţiunile lor, se străduiesc să se menţină – pe parcursul încercărilor prin care trec – în cadrul Raiului "de acum", în care convieţuiesc deja cu Dumnezeu.

Sfântului Ştefan – cel dintâi martir creştin – nu i-a mai fost dat, însă, să fie salvat, prin intervenţie miraculoasă, din situaţia-limită în care îl implicase asumarea credinţei sale. Cu toate acestea, şi el s-a situat în Rai, beneficiind din plin de prezenţa nemijlocită a lui Dumnezeu chiar în toiul martirajului, când, "plin de Duhul Sfânt" în faţa agresorilor săi, "a văzut slava lui Dumnezeu şi pe Iisus stând în picioare, la dreapta lui Dumnezeu; şi a zis: «Iată, văd cerurile deschise şi pe Fiul Omului stând în picioare, la dreapta lui Dumnezeu»" (*Fapte* 7:55-56).

Mobilitatea Raiului. Din aceste situaţii, înţelegem că Raiul nu este "bătut în cuie" într-un loc anume, strict determinat, din cer sau de pe pământ, ci că acesta se mişcă o dată cu Dumnezeu şi poposeşte acolo unde sălăşluieşte Duhul (îngerul, slava) lui Dumnezeu, ca manifestare perceptibilă a prezenţei Sale. Această mobilitate a Raiului este relevantă în *Exod*, când Domnul mergea înaintea taberei lui Israel – "ziua într-un stâlp de nor, ca să-i călăuzească pe drum, iar noaptea într-un stâlp de foc, ca să-i lumineze" (*Exodul* 13:21).

Pe tot parcursul peregrinării sale prin pustie, deşi a beneficiat din plin de călăuzirea şi providenţa lui Dumnezeu (aprovizionarea miraculoasă cu mană, prepeliţe, apă potabilă), poporul lui Israel s-a situat însă la marginea Raiului, în permanenta lui proximitate. El nu a intrat în Raiul care se deplasa împreună cu el prin pustie, nu pentru că i-ar fi lipsit "metafizica" (de care nici nu avea nevoie, de vreme ce Dumnezeu nu "se ascundea" ci, dimpotrivă, "bombarda" poporul cu necontenite miracole prin care îşi făcea simţită prezenţa), ci pentru că – în pofida inflaţiei de miracole – acesta nu şi-a însuşit *prin credinţă* realitatea promisiunilor lui Dumnezeu. Privind înapoi cu nostalgie, la confortabila robie din Egipt, "copiii lui Israel le-au zis [liderilor religioşi Moise şi Aaron, care-i conduceau prin deşert spre Ţara Făgăduinţei – n. n.]: "cum de n-am murit de mâna Domnului în ţara Egiptului, când şedeam lângă oalele noastre cu carne, când mâncam pâine de ne săturam! Căci ne-aţi adus în pustia aceasta ca să faceţi să moară de foame toată mulţimea aceasta" (*Exodul* 16:2-3). În locul Raiului oferit de Dumnezeu, care-i aştepta cu uşile deschise şi cu toate cele necesare vieţii duhovniceşti şi trupeşti, ei au optat însă pentru "raiul" imanentist al sclaviei (din Egipt) – rudă bună cu raiul ("cu râuri de lapte", "ţărmuri de mămăligă moale", "şipote de rachie", "baltă de vin", "dealurile şi coastele dă caş, dă brânză, dă slănină", "gardurile învelite cu fripţi cârnăciori", "cu plăcinte calde streşinite", "iar în loc de pari tot cârtaboşi") hărăzit de autorul *Ţiganiadei* eroilor săi, pe măsura opţiunilor lor existenţiale prioritare: "mânci cât vrei şi bei făr osteneală". În consecinţă, ei au murit în pustiul din jur şi din suflet, în afara Ţării Făgăduinţei.

"Astăzi vei fi cu Mine în Rai" – îi promite Domnul Iisus Hristos unuia din cei doi tâlhari răstigniţi împreună cu El (*Luca* 23:35-43). Beneficiarul acestei promisiuni nu mai avea timp de nici o faptă bună, reparatorie. Deşi nu mai avea posibilitatea să îndrepte nici o situaţie din propria-i viaţă, acest tâlhar îndeplineşte totuşi – chiar în ceasul al doisprezecelea al vieţii sale – condiţiile necesare intrării în Rai: 1) începe să se teamă de Dumnezeu, apostrofându-l pe celălalt tâlhar răstignit care – în consens cu mulţimea adunată la picioarele crucii – continua să-L batjocorească pe Hristos până-n ultima clipă: "Nu te temi tu de Dumnezeu, tu, care eşti sub aceeaşi osândă?"; 2) îşi recunoaşte păcatul şi vinovăţia ("Pentru noi este drept, căci primim răsplata cuvenită pentru fărădelegile noastre"), în raport cu neprihănirea lui Hristos ("dar omul acesta [Iisus Hristos – n. n.] n-a făcut nici un rău"); 3) recunoaşte dumnezeirea lui Hristos, Căruia I se adresează cu apelativul "Doamne"; 4) se roagă – probabil pentru prima oară în viaţa lui – încredinţându-şi soarta în mâna Domnului: "Doamne, adu-Ţi aminte de mine, când vei veni în împărăţia Ta".

Răspunsul prompt al lui Hristos ("Astăzi vei fi cu Mine în Rai") la rugăciunea tâlharului este edificator pentru prioritatea Raiului "de acum" în raport cu eventualitatea celui "de apoi". **Astăzi** – exprimă imperativ urgentarea accesului în Rai, care nu trebuie lăsat de azi pe mâine, şi tot aşa, tergiversat printr-o perpetuă expectativă, până la sfârşitul vieţii deoarece, în urma jertfei de ispăşire a lui Hristos de pe cruce, catapeteasma dinăuntrul Templului care bara accesul în *locul preasfânt*, "s-a rupt în două, de sus până jos" (*Matei* 27:51). Aceasta înseamnă că accesul în Rai, în intimitatea "preasfântă" a lui Dumnezeu, este – din acest moment – deblocat şi că procesul nostru de aclimatizare şi familiarizare cu prezenţa lui Dumnezeu trebuie să înceapă încă de pe acum, din această viaţă. **Vei fi CU MINE, ÎN RAI** – defineşte fără echivoc Raiul drept comuniune cu Dumnezeu: adică, acolo unde sunt EU (în cuptorul aprins, în pustie, sau într-o inimă credincioasă) este şi RAIUL; într-un cuvânt, *Raiul sunt Eu!*

Traian Călin UBA

ŞAH LA REGE ... (11)

"...monarhi buni, foarte buni, slabi sau răi."

de Gabriel CONSTANTINESCU

În *Însemnări politice*, Grigore Gafencu face o succintă caracterizare a scenei politice la sfârşitul anului 1934, concentrându-şi atenţia asupra situaţiei din cele două partide principale, Partidul Naţional Liberal şi Partidul Naţional Ţărănesc.

"Viaţa noastră publică a rămas sub înrâurirea unor probleme pe care numai timpul le poate lămuri. În Partidul Liberal se repetă neînţelegerile care au frământat cârmuirea naţional-ţărănistă. Şeful partidului e în opoziţie cu şeful guvernului (...) Guţă (Tătărăscu) a reuşit să strângă în jurul vorbelor sale goale şi sonore nu numai interesele profitorilor politici, ci şi «idealismul» tinerelor generaţii ce se manifestă prin diferite grupări – «Păreri libere» şi grupul «H». Se pare că influenţa regală e deosebit de mare în aceste cercuri de «idealişti» care, acum câţiva ani, nu găseau cuvinte destul de aspre şi ameninţări destul de grave împotriva d-lui Caraiman... Această apropiere între rege şi neo-liberalism e foarte caracteristică, atât cu privire la arta de a cârmui a suveranului, cât şi la oportunismul «tineretului» nostru politic.

Partidul Naţional-Ţărănesc trece printr-o criză adâncă de readaptare la condiţiile vieţii noastre publice pentru un partid care nu e la putere. Trei fruntaşi polarizează curentele din partid în trei direcţii deosebite. Maniu rămâne angajat, mai mult ca niciodată, pe linia aşa-zis «constituţională». E lupta de îngrădire a regelui. Pornit împotriva întregii camarile, fruntaşul ardelean a ajuns să-şi concentreze toate focurile împotriva doamnei Lupescu. Această atitudine şi această luptă nu displac opiniei publice, care s-a obişnuit să canalizeze toate nemulţumirile pricinuite de intervenţia regelui în viaţa noastră publică, în albia adâncă de ură generală împotriva «jidoavcei» (...). Militari în rezervă, profesori, industriaşi aplaudau cu toată convingerea filipica lui Maniu împotriva favoritei regale. Nu e mai puţin adevărat că, dacă pornirea împotriva Lupeascăi e mai populară decât toate teoriile constituţionale îndreptate împotriva camarilei, ea e şi mai primejdioasă, fiindcă descoperă pe rege, şi îl atinge nu numai în felul său de a cârmui, ci în sentimentele sale cele mai intime. Era fatal ca lupta împotriva favoritei şi reacţiunea regală să dea acţiunii lui Maniu înfăţişarea unei lupte cu regele – luptă în care regele primeşte lovituri şi e hotărât să le dea înapoi, cu vârf şi îndesat".

Îngrijorat de faptul că "filipica lui Maniu împotriva favoritei regale" îl atinge pe Carol în "sentimentele sale cele mai intime", Grigore Gafencu, membru marcant al Partidului Naţional-Ţărănesc, uită să-şi ducă ideea până la capăt. Din cei "trei fruntaşi care polarizau curentele din partid în trei direcţii deosebite", nu l-a nominalizat decât pe Maniu, "angajat mai mult ca niciodată pe linia aşa-zisă constituţională". Pentru a umple această lacună, îl vom completa noi pe viitorul ministru de Externe al lui Carol II.

Dr. Alexandru Vaida-Voevod

Situaţia politică din România interbelică a fost tulburată de apariţia a două noi orientări doctrinare, ambele, deşi în mod fundamental diferite, urmărind eliminarea democraţiei ca sistem de guvernare. De o parte Mişcarea Legionară, expresia curentului de renaştere naţională; de cealaltă parte tentaţia spre un regim de dictatură personală, manifestată din ce în ce mai evident, după "Restauraţie", de cuplul Carol-Lupescu. Cum însă principalele partide politice, în primul rând PNL şi PNŢ, erau adepte ale democraţiei, este interesant să urmărim reacţiunea pe care au avut-o în faţa agresiunii antidemocratice venită din partea celor două grupări aspirante la putere, menţionate mai sus.

Mişcarea Legionară şi-a definit fără echivoc poziţia faţă de democraţie şi de partidele politice care o afirmau în documentul intitulat *Chemare către purtătorii duhului nou al vremii*, semnat de Corneliu Zelea Codreanu, Căpitanul "Gărzii de Fier", din cuprinsul căruia reproducem pasajele semnificative:

"Legionari, Cuvântătorii partidelor politice cutreeră din nou oraşele şi satele cerându-vă ajutor pentru ca să se poată reface. Sub domnia lor românismul de pretutindeni e sărăcit şi a îngenunchiat în faţa străinului pripăşit de curând. Rosturile mari ale Patriei sunt părăsite. Lumea noastră politicianizată nu mai vede în faţă decât interesul partidului, pentru a cărui biruinţă sacrifică în fiecare zi şi în fiecare ceas însuşi viitorul nostru ca neam (...). În faţa acestei situaţii, şi mai înainte ca politicianismul condamnat să se poată reface, am tras spada şi am înălţat steagul cel nou al vremii. Se simte prin aer tot mai accentuat nevoia unor alte principii de viaţă politică şi morală. Despoliticianizarea ţării este o poruncă a vremii. În locul partidelor parazite, se simte nevoia unui braţ creator (...) De acum încolo de un singur glas va trebui să ascultaţi, tainic şi nepătruns ca Dumnezeu: chemarea Patriei. Acest glas să-l audă toată suflarea voastră. Lui să vă supuneţi într-un suflet".

Chemarea conducătorului Mişcării Legionare se încheie cu un apel adresat tuturor românilor şi un altul adresat membrilor Mişcării: "Români, Atunci când glasul şi braţul vostru vor proclama victoria, România va reînvia. Vor înflori în ea ca bujorii, copiii voştri. Străinul o va respecta. Duşmanul se va teme" şi "Soldaţi ai «Gărzii de Fier», când vouă vă este hărăzit de Dumnezeu să făuriţi această Românie nouă, când de la Nistru până la Tisa neamul vă aşteaptă să vă primească în nesfârşite aplauze pe scena istoriei, izbucnească din piepturile voastre de oţel strigătul nostru de luptă şi de victorie: «Trăiască România românească! Trăiască Garda de Fier!»".

Mesajul naţionalist al Mişcării Legionare a provocat reacţii, cea mai importantă fiind atitudinea adoptată de Alexandru Vaida Voevod. "La 8 iulie 1934 – relatează Ion Scurtu în *Istoria Partidului Naţional Ţărănesc* – Vaida Voievod s-a declarat public pentru introducerea în programul Partidului Naţional-Ţărănesc a prevederii «numerus valachicus» – adică a proporţionalităţii etnice în toate întreprinderile şi instituţiile, astfel încât «valahii» să ocupe posturi într-o pondere corespunzătoare procentului deţinut pe ţară de populaţia de origine etnică română".

În perioada interbelică, necesitatea aplicării unei juste proporţionalităţi, bazate pe criteriul etnic, în distribuirea posturilor în instituţiile publice, s-a impus în mod imperativ datorită agresivităţii manifestate de elementele alogene faţă de români. Scânteia s-a aprins în decembrie 1922. Studenţimea română declară greva generală. Ea este provocată de starea de mizerie a studenţilor români şi de înmulţirea numărului de studenţi evrei, care în unele facultăţi depăşea numărul românilor. Dar faptul cel mai grav s-a petrecut la Facultatea de Medicină din Cluj "unde – relatează Nicolae Roşca în *Cronica unor violenţe politice* – studenţii medicinişti evrei, într-o vădită provocare a sentimentelor româneşti, refuză să facă disecţii pe cadavre de evrei, ci numai de creştini". Principala cerinţă a studenţilor grevişti a fost adresată guvernului. Ei cer ca în Universităţi să fie aplicat principiul "numerus clausus", adică proporţia de evrei din instituţiile de învăţământ superior să păstreze proporţia pe care această comunitate o are în ţară.

Din decembrie 1922, când studenţimea română clama "numerus clausus", până în iulie 1934, când Alexandru Vaida Voevod propunea Comitetului Central Executiv al Partidului Naţional Ţărănesc adoptarea în program a principiului "numerus valachicus" în viaţa politică a României au avut loc prefaceri de substanţă. Apariţia şi ascensiunea Mişcării Legionare, purtătoarea unei doctrine naţionaliste radicale, în care tinerii protestatari din 1922, acum intelectuali de prestigiu, reuşeau să cucerească din ce în ce mai multe conştiinţe în numele luptei pentru o "Românie românească", a influenţat în mod diferit clasa politică a timpului. Cei mai mulţi oameni politici au văzut însă în naţionalismul de factură legionară o ameninţare a propriilor lor poziţii, prin contestarea ordinii democrate. O excepţie de la curentul de respingere a naţionalismului a fost Alexandru Vaida Voevod.

Omul politic ardelean, unul dintre fruntaşii Partidului Naţional din Transilvania, luptător pentru drapturile românilor din Imperiul austro-maghiar, s-a angajat plenar în rezolvarea problemelor cu care s-a confruntat România, după înfăptuirea Marii Uniri, la Conferinţa de Pace de la Paris. Criza provocată de "Politica de rezistenţă" a lui Ion I. C. Brătianu faţă de dictatul Consiliului Suprem ameninţă să compromită recunoaşterea României Mari ca stat suveran de "marii noştri aliaţi". În chestiune erau puse două probleme majore: înrobirea economică a ţării şi, îndeosebi, "Tratatul minorităţilor". "Sub formula largă a «protecţiei minorităţilor» – scrie Constantin Kiriţescu în *Istoria războiului pentru întregirea României* – se readucea pe tapet chestiunea evreiască, care dăduse loc la atâtea discuţii în timpul Congresului de la Berlin, şi după el, mobilizând toată puterea de care evreii dispuneau în lumea finanţelor, politică şi a presei din Occident. Dispoziţii excesive, ca următoarea, însemnau însă o întrecere a măsurii: Evreii nu vor fi ţinuţi a face nici un act care ar fi o călcare a Sabbatului lor şi nu vor fi loviţi de nici o decădere dacă nu voiesc a merge în faţa tribunalelor ori a îndeplini acte legale în ziua de Sâmbătă... România arată gândul său de a nu face sau a lăsa să se facă alegeri, fie generale, fie locale într-o zi de sâmbătă, nici o înscriere electorală nu va trebui făcută sâmbăta". Un document nu numai umilitor, ci şi infam, pe care Ion I. C. Brătianu a refuzat să-şi pună semnătura. O sarcină ingrată, pe care şi-a asumat-o Alexandru Vaida Voevod pentru ca România să nu piardă totul din ceea ce i se cuvenea pentru sacrificiile făcute alături de Antantă în primul război mondial. "Vaida s-a văzut nevoit – scrie Gheorghe I. Brătianu în *Acţiunea politică şi militară a României în 1919* –, în proprii săi termeni, să facă saltul în prăpastie şi să accepte, cu unele îmbunătăţiri, clauzele tratatului minorităţilor, sub presiunea ultimatului trimis de Consiliul Suprem".

"Saltul în prăpastie", un eufemism pentru actul de adeziune la francmasonerie, a constituit pentru Alexandru Vaida Voevod singura cale, atunci ca şi acum, de a intra în graţiile puterilor oculte care, în spatele faţadei atrăgătoare a "Proclamaţiei celor 14 puncte"

☛

ŞAH LA REGE ...

a preşedintelui Woodrow Wilson, au clădit edificiul lumii de după primul război mondial numai şi numai în interesul lor. În legătură cu adeziunea la francmasonerie este însă utilă o precizare menită să arunce o lumină asupra resorturilor intime care i-au determinat pe oamenii politici să se înregimenteze în această organizaţie ocultă cu nebănuite puteri pe tot întinsul mapamondului.

La noi, francmasonii angajaţi în politică pot fi împărţiţi în două categorii distincte. O primă categorie este alcătuită din politicienii patrioţi, începând cu revoluţionarii de la 1848, care, conştienţi de puterea şi posibilităţile de intervenţie francmasoneriei în politica mare, au folosit din plin calitatea lor de membri ai acestei puternice organizaţii pentru promovarea intereselor naţionale, îndeosebi în anii României mici. În galeria acestor personalităţi ilustre, care şi-au dedicat viaţa propăşirii neamului românesc, Alexandru Vaida Voevod are un loc bine meritat.

Cea de-a doua categorie de oameni politici care au aderat la francmasonerie este alcătuită din cei care "au făcut saltul în prăpastie" numai din interes personal, dovedindu-se dispuşi să trădeze interesele naţionale, fără reţinere, dacă "loja" le solicită servicii de această natură. Cine răsfoieşte lucrarea lui Horia Nestorescu-Bălceşti, *Ordinul masonic român*, are prilejul să constate îmbinarea în perioada interbelică a acţiunilor de trădare flagrantă a intereselor naţionale cu calitatea de "frate" mason. Carol al II-lea şi Nicolae Titulescu, confidentul Elenei Lupescu, sunt personalităţile politice de mare anvergură, care au sacrificat de o manieră criminală marile comandamente naţionale pentru meschine interese personale, dar mai ales pentru a răspunde cerinţelor "Supremului consiliu de 33" (Organismul superior de conducere al Ordinului masonic naţional, format din 33 de fraţi având gradul 33.)

«Un Dumnezeu avem în cer şi pe pământ pe Marele Străjer...»

După acest excurs în lumea tenebrelor politice din istoria noastră recentă, suntem în măsură să identificăm cel de al doilea "fruntaş" din PNŢ, care "polarizează un curent din partid într-o direcţie diferită", nenominalizat de Grigore Gafencu în ale sale *Însemnări politice*. Este Alexandru Vaida Voevod, care provoacă partidul în numele căruia deţinuse de patru ori demnitatea de prim-ministru să adopte principiul "numerus valachicus". Propunerea sa este respinsă categoric de majoritatea fruntaşilor naţional-ţărănişti, în frunte cu Iuliu Maniu, dar cu motivaţii diferite. Consecinţa: scindarea partidului. "La 24 februarie 1935 – ne informează I. Scurtu – Alexandru Vaida Voevod a ţinut la Cluj conferinţa «Problema românilor în viaţa de stat», în care a expus noua sa teorie, act ce a marcat desprinderea de Partidul Naţional-Ţărănesc. A doua zi, 25 februarie 1935, Vaida a pus bazele organizaţiei Frontul Românesc, după care a pornit un turneu de conferinţe prin marile oraşe ale ţării pentru a câştiga un număr cât mai mare de aderenţi".

Mai rămâne să-l identificăm şi pe cel de "al treilea fruntaş" şi "curentul din partid" pe care-l promovează, pentru ca imaginea structurii Partidului Naţional Ţărănesc, în viziunea lui Grigore Gafencu să fie completă. Iuliu Maniu nu a răspuns favorabil la provocarea prietenului său de o viaţă, Alexandru Vaida Voevod, nu din motive doctrinare, ci datorită temperamentelor diferite. "Pe cât era Maniu de reţinut – scrie Pamfil Şeicaru –, ascunzându-şi cu grijă gândurile şi sentimentele, pe atât de spontan şi sincer în vorbă ca şi în gest era Vaida Voevod (...) El lua o decizie imediat, judecând dintr-o ochire situaţia. Succesele nediscutabile obţinute în 1919, când a luat după Ionel Brătianu conducerea delegaţiei române la conferinţa păcii, se datoresc acestei rapidităţi de judecată şi de decizie".

În schimb, toţi ceilalţi fruntaşi naţional-ţărănişti au respins şi au condamnat "numerus valahicus" pe motive doctrinare. Ioan Scurtu, istoricul din anii comunismului al Partidului Naţional-Ţărănesc, simte o adevărată desfătare ideologică, consemnând pronunţata aplecare spre stânga a liderilor naţional-ţărănişti. Subliniază îngroşat excluderea lui Vaida-Voevod din partid, "deoarece nu putea accepta o lozincă împrumutată din arsenalul organizaţiilor de dreapta şi de extrema dreaptă". Apreciază faptul că "unii naţional-ţărănişti s-au declarat pentru constituirea Frontului Popular Antifascist" şi nu uită să amintească, celor care au uitat, colaborarea cu comuniştii. "Nu puţine au fost cazurile de colaborare deschisă între naţional-ţărăniştii şi comunişti. Unii membri ai Tineretului Naţional-Ţărănist au activat în cadrul Frontului Studenţesc-Democrat, între cele două organizaţii existând un acord de colaborare pe o platformă antifascistă. De altfel, primul sediu al Frontului Studenţesc-Democrat a fost clubul organizaţiei de Ilfov a Partidului Naţional-Ţărănesc, pus la dispoziţie în acest scop de Virgil Madgearu. Concomitent cu apropierea naţional-ţărăniştilor de comunişti, aversiunea lor faţă de naţionalismul militant lua forme de-a dreptul viscerale. Atitudinea anti-legionară a vârfurilor naţional-ţărăniste încetează să se mai înscrie în limitele competiţiei politice. Ea se transformă în ură şi, cu excepţia lui Iuliu Maniu, "antifasciştii" ţărănişti se vor alătura lui Carol şi camarilei conduse de Elena Lupescu, abandonând până şi credinţa în valorile democraţiei (ca preţ plătit în lupta împotriva Mişcării Legionare).

Încercările lui Carol şi ale camarilei de a folosi şi în cazul Mişcării Legionare politica de fărâmiţare internă – *divide et impera* - nu au avut succes. (Defecţiunea Stelescu din septembrie 1934 nu a avut urmări pentru unitatea Mişcării.) În martie 1935, Legiunea revine oficial pe scena politică sub denumirea de Partidul Totul pentru Ţară, sub conducerea generalului Gheorghe Cantacuzino-Grănicerul. Exprimând în cifre crescânda popularitate a Mişcării, Paul D. Quinlan scrie în *Regele playboy*: "Între 1935 şi 1937, numărul cuiburilor legionare a crescut uluitor de repede. În mai 1935, potrivit lui Codreanu, existau 4200 de cuiburi; în ianuarie 1937 numărul lor crescuse la 12.000, iar în decembrie următor la 34.000".

Pentru a stăvili afluenţa românilor spre Mişcarea Legionară, Carol, sfătuit de consilierii săi din sinedriul camarilei, a dat curs unei idei originale în sine: crearea unei noi formaţiuni politice naţionaliste, cu un program asemănător cu cel al Mişcării Legionare, dar obedientă suveranului. Şi din nou Paul D. Quinlan: "În iulie 1935, cu sprijinul Regelui a fost format Partidul Naţional Creştin (PNC). Aceasta a rezultat din fuziunea Partidului Naţional Agrar al lui Goga cu Liga Apărării Naţional Creştine (LANC) a lui Cuza. Atât Goga, cât şi Cuza erau lideri înfocaţi ai dreptei (...) În platforma partidului lor apărau naţionalismul şi creştinismul, denunţau puternic liberalismul şi marxismul şi sprijineau menţinerea unei monarhii constituţionale, principiul *numerus clausus*, un Senat corporatist care ar fi dominat Parlamentul, în locul Camerei inferioare, şi o politică externă aliniată îndeaproape Germaniei şi Italiei (...) Spre deosebire de Legiune, care dorea să schimbe din rădăcini întreaga ordine socială existentă, membrii partidului Goga-Cuza nu se aflau într-un conflict real cu oligarhia conducătoare şi erau mai mult decât gata la o reconciliere cu Carol".

În cadrul acţiunii de îngrădire a atracţiei exercitate de Mişcarea Legionară, "Carol – notează Paul D. Quinlan în continuare – a început să unelteească pentru a intra în competiţie directă cu Legiunea. Era întotdeauna interesat să atragă tineretul ţării, şi în toamna lui 1934 şi-a creat propria organizaţie de tineret de tip fascist, Straja Ţării". Rostul ei era să contrabalanseze Frăţiile de Cruce legionare. Între cele două organizaţii de tineret erau însă deosebiri de substanţă. În timp ce Străjeria era o instituţie de Stat, în care era încorporată pe bază de obligativitate toată suflarea şcolărească din ţară, în Frăţiile de Cruce se intra pe bază de voluntariat, operându-se o selecţie riguroasă în rândul celor care aspirau să devină "fraţi de cruce", criteriul principal de acceptare fiind rezultatele la învăţătură. "Comandantul străjeriei – scrie Pamfil Şeicaru, caracterizând această organizaţie artificială, goală de conţinut - era un fost ofiţer, Sidorovici, fără nici un relief, nu avea nici o calitate ca să fie destinat misiunii pe care i-a încredinţat-o regele (...) Regele a crezut că Străjeria devenise un organism puternic, clocotitor de entuziasm şi de un devotament nelimitat. Nu ştia, însă, că majoritatea instructorilor Străjeriei aparţineau clandestin mişcării legionare, cu toate legămintele cerute".

În timp ce Carol şi camarila desfăşurau o activitate febrilă menită să le consolideze prestigiul şi autoritatea, Maniu, izolat de propriul său partid, rupe tăcerea şi în martie 1935 trimite redacţiilor principalelor ziare centrale, spre publicare, un amplu memoriu în care relatează atitudinea sa în anii 1925-1930 faţă de "Restauraţie". În acest document el insistă asupra ideii că a susţinut revenirea lui Carol în ţară cu două condiţii: 1) despărţirea de Elena Lupescu şi 2) angajamentul acestuia că, o dată ajuns rege, va respecta Constituţia şi regimul politic existent.

"Camarila – scrie I. Scurtu în *Istoria*... sa – a decis să reacţioneze. Gabriel Marinescu, împreună cu Ion Modreanu şi Constantin Buruiană, au publicat cartea *Carol II, regele românilor. Cinci ani de domnie: 8 iunie 1930-8 iunie 1935*, în care, pe 332, de pagini era elogiat monarhul şi se aduceau critici vehemente unor oameni politici, în special lui Iuliu Maniu. Acest fapt a provocat o vie reacţie din partea naţional-ţărăniştilor. Ziarul *Dreptatea* scria: «Colonelul Gavrilă este un exponent. Un specimen dintr-o serie de cuibare de ploşniţe sugătoare de sânge din trupul sănătos al naţiei. Focare de infecţie». Iar ceva mai târziu, acelaşi ziar îl caracteriza astfel pe omul de strajă al camarilei şi al Elenei Lupescu: «Nici viaţa filmată a gangsterilor nu întrece, în peripeţii şi tertipuri, activitatea acestui borfaş de junglă»".

Am reprodus acest schimb de "opinii" şi "amabilităţi" pentru a sublinia un fapt de o deosebită importanţă pentru evoluţia situaţiei politice din România anilor '30. Dincolo de partide, ideologii şi doctrine, falia dintre adepţii şi adversarii lui Carol şi ai camarilei devine din ce în ce mai adâncă. În rândurile naţional-ţărăniştilor s-au conturat două curente distincte: susţinătorii şi contestatarii lui Carol şi ai camarilei. Acelaşi fenomen are loc atât în tabăra liberală, cât şi în grupările naţionaliste. Un fapt merită însă o atenţie deosebită: în timp ce frontul masiv al contestatarilor avea în frunte personalităţi de prima mărime, ca Iuliu Maniu, Corneliu Codreanu şi Gheorghe Brătianu, susţinătorii suveranului şi ai clicii parazitare din jurul său erau personaje subţiri, lipsite şi de suprafaţă şi de adâncime, din categoria Guţă Tătărăscu şi Gavrilă Marinescu, fără să mai amintim forfota de afacerişti veroşi care roia în jurul tronului, dând regimului un specific pe care contemporanii l-au numit "lupescocraţie". Cum însă Elena Lupescu nu putea să-şi exercite autoritatea decât din umbră, se simţea imperios necesitatea unei personalităţi politice puternice, capabile să rezolve cu hotărâre problemele care tulburau domnia lui Carol II.

Nu va trece mult timp şi un astfel de politician va da din coate şi va ajunge în rândul din faţă. Fost subsecretar de Stat la Ministerul de Interne în ultimul guvern condus de Alexandru Vaida Voevod, Armand Călinescu s-a remarcat prin duritatea măsurilor luate împotriva legionarilor. Intuind de ce avea nevoie Carol şi camarila, le-a transmis indirect "oferta" sa. "La 9 august 1936 – relatează I. Scurtu – Armand Călinescu a rostit în localitatea Albeşti (Argeş) un discurs în care a declarat că era «adversar al mişcării legionare» (...) Totodată el afirma că «constitualism înseamnează guvernare în acord cu regele» (o săgeată îndreptată împotriva lui Maniu – n. n.), că suveranul trebuia să fie «un factor activ», iar nu un «pecetar» al partidelor politice. În concluzie, el declara: «Noi trebuie să înconjurăm Coroana cu toată dragostea noastră şi să o sprijinim pentru a-şi îndeplini misiunea istorică cu tot prestigiul necesar»". Oare ce şi-ar fi putut dori Carol şi Lupeasca mai mult?

(va urma)

TREIZECI DE MILIOANE DE EURO BENTRU ȚARĂ

"Are, cred, cel mai frumos plâns din plânsurile pe care le-am văzut"

(Gabriel Liiceanu despre Mihai de Hohenzollern, în *Ușa interzisă* pag. 225)

În comentariile pe care le-am citit pe Internet despre cele 30.000.000 de euro (peste un miliard de miliarde de lei românești) pe care fostul rege Mihai de Hohenzollern le-a primit, printr-o lege specială, de la oclocrația comunistă a lui Iliescu-Năstase, un mucalit spunea că echivalează cu treizeci de arginți plus inflația monetară în 2000 de ani! Nu vreau să intru în amănuntele celor treizeci de arginți de acum aproape 2000 de ani (cine pe cine a plătit și de ce, nici ce s-a întâmplat cu acei arginți și posesorul lor), dar am făcut legătura cu declarația avocatului fostului rege, care a spus că este doar un gest simbolic! "Curat simbolic!" – vorba marelui nostru conațional Pristanda. În schimb, vreau mai mult să comentez despre posesorul celui mai frumos plâns, despre arta de-a trăi și cerși prin plâns, făcându-i pe alții să sufere și să plângă. Ideea este legată de coincidența lecturii jurnalului Domnului Gabriel Liiceanu *Ușa interzisă* (apărut în editura Domniei Sale) în același timp cu aflarea "gestului simbolic" de treizeci de milioane de euro (repet: peste un miliard de miliarde de lei românești) dăruit fostului rege.

De la începutul jurnalului (pentru că *Ușa interzisă* este un jurnal de sărite de la una la alta), D-l Gabriel Liiceanu se declară un depresiv cu minte bună (pag. 29), ceea ce pentru orice student medicinist este un paradox, un nonsens. Dar unii filosofi sunt plini de nonsensuri, așa că autorul ne explică cum este cu depresia, mecanismul și tratamentul ei la pag. 102, iar la pagina 141 fuge acasă să ia pastila. Tratându-și depresia prin scris și pastile, face slalom, în sens invers, în filosofia lumii, de la Plato la Heidegger, și în filosofia oamenilor, de la inteligentul fără de pereche Andrei Pleșu până la înțeleptul timid Mihai de Hohenzollern. Când ajunge la "majestatea sa", devine flasc ca un curtean, admirându-i cu gelozie gărzile de corp și, la prima ocazie ivită, îi toarnă "Fanta" în pahar!

Cu această ocazie de paharnic regal, îl întreabă cum s-a simțit alături de Ion Iliescu în lojă, la Opera din Timișoara. La care "majestatea sa" îi răspunde bosumflat (și precizează D-l Gabriel Liiceanu că, vorbind nazonat, "p" devine "b" și "c" devine "g"), ascultați: "Sunt oameni broști care-și închipuie... Băi gum? Ge-și înghipuie? Gă am făcut asta, cu Iliescu, bentru mine? Sau bentru ca să mai bot să fac ceva bentru țară? (*Ușa interzisă* – joi 20 decembrie – la pag. 222).

Ce să alegem din stereotipia "bentru țară" a vorbitorului nazonat cu care paharnicul ocazional vrea să ne impresioneze? Acceptăm că noi suntem doar niște cititori și D-l Gabriel Liiceanu este elită printre elitele bucureștene, dar prea mult am auzit de la fostul rege expresia *bentru țară*! Mihai de Hohenzollern toată viața a luat câte treizeci de arginți *bentru țară*, iar dacă autorul jurnalului vrea să ne facă și dânsul inducția cu stereotipul *bentru țară*, ne va face să credem că nu depresia este problema sa majoră, ci caracterul. ("Bumbi de caracter încă n-o apărut! Nu-i cerință!")

Înainte de a merge mai departe, vă rog să citiți din *Ușa deschisă* capitolul "joi 20 decembrie 2001", în care autorul, în loc să fie cinstit cu cititorii săi când vorbește despre fostul rege, vrea să-i impresioneze cu "Are, cred, cel mai frumos plâns din plânsurile pe care le-am văzut"; și apoi le înșiră. Sunt paginile care dovedesc cu prisosință lipsa de demnitate intelectuală a autorului, trecând cu vederea, deliberat, câtă suferință și lacrimi a adus fostul rege poporului român de-a lungul vremurilor, începând cu lovitura de palat din 23 August 1944. Plânsul copiilor, soților și mamelor după cei făcuți prizonieri cu ocazia proclamației regale nu este frumos: este dureros, istoric de dureros! Pentru plânsul poporului român, "majestatea" D-lui Gabriel Liiceanu a primit treizeci de arginți de la Stalin, iar la abdicare, zisă și ștergerea putinii în cazul său, Dej și Petru Groza i-au mai dat treizeci de arginți, tot *bentru țară*. Acum, în alt moment de cumpănă pentru noi, vin Iliescu și Năstase cu treizeci de arginți, desigur *bentru țară*! Și Mihai de Hohenzollern îi ia și pe ăștia, așa ca *bentru țară*.

Iată un exemplu din antologica pagină 226 despre plânsurile regelui Mihai înșirate tragic, lacrimogen de D-l Gabriel Liiceanu: "A plâns apoi pe peronul gării Băneasa, când tatăl era pe treptele trenului care urma să-l ducă în exil. L-a rugat să-l ia cu el și să nu-l lase singur la cei 19 ai neîmpliniți, cu Antonescu, cu legionarii lui Sima și cu destinul neclar al țării". Domnul Gabriel Liiceanu vrea să ne facă și pe noi să plângem, dar noi, cititorii, așteptăm să ne spună ce i-au făcut lui Antonescu și legionarii. Antonescu a respectat Monarhia României, iar legionarii nu i-au făcut nimic. Cât despre destinul țării, era în mâinile marilor puteri, care se pregăteau, încă o dată, de război mondial, și pentru care România a fost o pradă, la început a Germaniei naziste și apoi a Rusiei comuniste, cu încuviințarea "aliaților" și a regelui, pentru treizeci de arginți...

Autorul jurnalului *Ușa interzisă* scoate pe taraba jurnalului personal din istoria poporului român, din adevărata realitate românească, numai "suveniruri regale lacrimogene", după modelul intens practicat de intelectualii ce vor să profite de noua situație europeană în detrimentul României. Trăind, văzând și citind despre ce se întâmplă în România din cauza lichelelor intelectuale și-a oclocrației comuniste a lui Iliescu-Năstase, ai impresia că, ei toți, umblă numai după euroi, în frunte cu Mihai de Hohenzollern și terminând cu paharnicul său ocazional, Gabriel Liiceanu. Probabil pentru paginile antologice închinate "majestăților și altețelor" spera și lăudătorul celui mai frumos plâns să primească câțiva, doar i-a turnat și "Fanta" în pahar!

Se înșeală amarnic, însă: Mihai I de Hohenzollern nu-i altceva decât un harpagon bătrân. El a rămas dator lacheilor lui, vechi și noi, este dator față de poporul român. Poate totuși îi va oferi o porție de cel mai frumos plâns, plângându-i de milă!

Vorbind despre lăcomia și zgârcenia proverbială a fostului rege, care a plecat din țară și cu o colecție de tablouri din patrimoniul național, mi-am adus aminte de ce spunea o personalitate a exilului românesc prin 1985: "De când se află regele în exil cu noi, și iată că sunt aproape patruzeci de ani, nu a dat o bursă pentru un student, nu a dat un ban pentru tipărirea unui ziar sau cărți românești, nu a făcut nici un act filantropic pentru exilații români; în schimb, împreună cu Alexandru Crețianu și Constantin Vișoianu, a păpat fondul Național depus de Antonescu în Elveția pentru intelectualitatea patriotică".

... La vremea aceea, erau foarte mulți intelectuali români patrioți...

"Minciuna stă cu regele la masă ..."

CORNELIU FLOREA
(Winnipeg – Canada)

Mjloacele diplomatice în Imperiul bizantin

Pentru a-i atrage pe conducătorii barbari şi pe principii străini să se pună sub suzeranitatea lor, pentru a se asigura de fidelitatea acestora şi a-i face să le servească interesele, împăraţii dispuneau de nenumărate mijloace de a le flata amorul propriu, vanitatea şi lăcomia. Aceste mijloace nu s-au schimbat prea mult în cursul îndelungatei istorii a Imperiului[1].

Dacă, potrivit protocolului, basileul se intitula frate al unor suverani străini, el era „*tată*" al suveranilor săi şi al tuturor supuşilor acestora. Această paternitate morală, reamintită în corespondenţele diplomatice se consacra prin ceremonii solemne prin care clientul sau vasalul devenea fiul adoptiv al basileului. Una din formele cele mai vechi era oferirea de arme, *adaptio per arma,* obicei ce se regăsea deja la germanii din vremea lui Tacitus, care marca intrarea unui tânăr în categoria războinicilor şi pe care mercenarii germani l-au introdus în imperiu. Acordarea de arme unui conducător militar de către împărat echivala cu o adopţie: noul războinic devenea fiul spiritual al basileului, ascultarea faţă de el devenind mai sever pretinsă.

O şi mai mare putere avea titlul astfel obţinut de principii păgâni pe care-i boteza împăratul. Exista în acest sens o strânsă legătură între diplomaţia bizantină şi activitatea misionară a Bisericii greceşti, unde împăraţii aveau o bună parte din iniţiativă: barbarii, odată botezaţi, erau consideraţi prieteni ai imperiului, iar conducătorii lor erau copleşiţi cu titluri şi onoruri. Nu întotdeauna însă creştinarea barbarilor aducea după sine şi domolirea tendinţelor agresive ale acestora. În sfârşit, titlul de fii spirituali era acordat principilor deja creştini, aşa cum a fost cazul regelui Armeniei în secolul X[2].

Un alt mijloc de propagandă constă în a atrage pe fiii conducătorilor clienţi, apoi mai târziu vasali, la Constantinopol, unde erau copleşiţi de atenţii şi iniţiaţi în civilizaţia bizantină. Unii dintre ei, precum Theodoril Amalul, care a fost trimis ca ostatic în 461, au primit aceeaşi educaţie creştină şi elenică de care s-au bucurat copiii înalţilor demnitari, dar se ştie, de exemplu, despre ultimul, că Bizanţul n-a avut inamici mai dăunători decât principii care au avut posibilitatea de a cunoaşte cauzele măreţiei şi slăbiciunii imperiului[3].

Era un obicei al dogilor să trimită în mod regulat, la fiecare domnie, un fiu al lor să viziteze Constantinopolul; astfel, Veneţia păstra permanent un contact strâns cu obiceiurile şi civilizaţia bizantină.

Concesionarea demnităţilor de la palat unor principi străini era o onoare deosebit de căutată şi un semn indubitabil al vasalităţii. În secolul al XI-lea, la curtea imperială bizantină exista chiar un înalt dregător care purta numele de *catepanul titlurilor* şi care avea misiunea ca, din partea basileului, să acorde titluri unor personalităţi străine[4]. Diplomaţia imperială a folosit pe larg acest mijloc. În secolul V, cel mai înalt titlu al ierarhiei, acela de *patriciu* a fost conferit unor şefi barbari precum Odoacru şi Gondebod. Clovis a primit de la Anastasius titlul de consul în 506[5]. Iustinian a numit pe regele lazilor *silentiarios* şi pe şeful statului arab al ghassanizilor *patriciu*. În secolul al X-lea nu exista nici un dinast în Caucaz care să nu aibă un titlu aulic, uneori chiar ereditar; dar curtea imperială întreţinea disputa între clienţii săi prin înaintarea la gradul de *magistros*, de *patriciu,* sau de *protospatarios*. În timpul cât stăteau la Constantinopol, principii participau, potrivit rangului lor, la recepţii între alţi demnitari. Titluri foarte înalte, precum cel de *magistros,* considerat ca unul personal şi doar pe viaţă, erau conferite ereditar unor principi străini, iar în timpul Comnenilor s-au creat titluri noi. Astfel, după victoria navală a veneţienilor asupra normanzilor în 1082, dogele a primit unul din titlurile cele mai înalte ale noii ierarhii, acela de *protosebastos*[6]. În 1096, Bohemund a fost făcut *sebastos,* iar în 1190, după căsătoria sa cu o nepoată a lui Isac Angelos, fiul lui Ştefan Nemanja a primit a doua demnitate în Imperiu, pe aceea de *sebastocrator*[7]. Curtea bizantină a mers până la a conferi titlurile sale unor simpli nobili străini cu trecere pe lângă suveranul lor şi să le trimită pensii (subsidii) acolo[8].

Mult mai preţioase decât titlurile erau coroanele regale acordate unor simplii vasali, cum a fost cea trimisă de Vasile Macedoneanul în 835 regelui regilor din Armenia Mare, Aschot Pagratidul, care primise deja una din partea califului, adevăratul său suveran[9].

Cu toate că această practică a fost considerată de Constantin Porfirogenetul ca fiind nepotrivită, a primi coroana din mâna basileului însemna, aşa cum am mai văzut, o recunoaştere a autorităţii sale[10].

Dar onoarea cea mai mare de care se putea bucura un client sau un prinţ străin era să fie primit solemn la curtea basileului. Aceasta era una din marile mijloace atunci când diplomaţia imperială căuta să-şi alieze un principe : nimic nu se uita pentru a-l copleşi total şi a-i oferi ideea cea mai înaltă a majestăţii imperiale, a puterii şi a măreţiei sale. Aceasta a fost metoda Bizanţului de a strânge alianţa sa în secolele IX şi X cu dinaştii din Armenia şi Caucaz şi de a-i scoate de sub autoritatea califilor. În 886, Leon VI a primit la curtea sa pe Aschot cel Mare Pagratidul, regele regilor; în 914 regenta Zoe a desfăşurat fastul cel mai strălucitor atunci când l-a primit pe Aschot II fiul lui Sempad, martirizat de arabi şi pe care Leon VI l-a invitat la Constantinopol înainte de moartea sa[11]. Toţi principii de Taron au fost primiţi rând pe rând la curte şi unii dintre ei au avut chiar o locuinţă temporară la palatul imperial numită Casa Barbarilor[12]. De asemenea, primirea în 957 a principesei ruse Olga, văduva lui Igor şi mama lui Sviatoslav[13].

Nu mai puţin roditoare în ceea ce priveşte consecinţele politice au fost în secolul al XII-lea primirea unui sultan de Ikonion şi a mai multor principi franci din Siria de către Manuel Comnenul. În 1162, selgiucidul Kilidj Arslan, neputând suporta lovitura armatei imperiale, a venit să depună jurămintele de vasalitate şi, după o primire fastuoasă, a încheiat cu Manuel un tratat de alianţă care punea statul său sub protectorat bizantin[14]. În 1165, moştenitorul principatului Antiohiei, Bohemund II, fratele împărătesei Maria şi verişorul lui Manuel, s-a bucurat de o primire asemănătoare[15]. În 1171, regele Ierusalimului, Amaury I, a venit să încheie o alianţă cu Manuel împotriva lui Saladin şi s-a bucurat de o primire somptuoasă. După ce a acostat la portul Palatului Sacru, Bucoleon, el a fost primit la Chrysotriclinium de către basileu, care l-a pus alături de sine şi onorurile i le-a făcut el în persoană, la Constantinopol[16].

Legăturile matrimoniale au constituit şi ele un puternic mijloc de acţiune a diplomaţiei bizantine. Doctrina imperială în domeniul unirii matrimoniale este expusă relativ târziu de Constantin VII Porfirogenetul în *De administrando imperio* : *„căci dacă vreo naţie dintre aceste neamuri păgâne de la miazănoapte (...) va pretinde să se încuscrească cu împăratul romeilor, o astfel de cerere nesocotită a lor să o respingi (...). Împăratul romeilor să nu se încuscrească niciodată cu un neam care are obiceiuri de alt fel şi străine de starea de lucruri romeică, dar mai ales cu unul de altă credinţă şi nebotezat (...). Acela care a cutezat să facă aceasta să poată fi şters din rânduiala creştinilor şi a călcat rânduielile moştenite din părinţi şi hotărârile*"[17]. Importante erau consecinţele politice pe care le aveau căsătoriile împăraţilor cu principese străine, dar şi mai mult, în toate epocile, vasalii imperiului căutau căsătoriile cu grecoaice, principese imperiale sau nu. În secolele V şi VI, conducătorii barbari se căsătoreau cu tinere din aristocraţia senatorială. În secolul V, Ataulf a luat-o pe Galla Placidia, Attila a cerut mâna Honoriei. Mai târziu, dogii Veneţiei au încheiat legături în familia imperială (sfârşitul secolului XI)[18]. Nu au fost rare cazurile, în aceeaşi epocă, când fiice ale demnitarilor de la palat se căsătoreau cu principi străini, precum Taroniţii în timpul lui Leon VI[19]. În 1030, Roman Argyros şi-a căsătorit două nepoate cu doi suverani clienţi din Caucaz, una cu Pacarat IV, regele Iberiei, cealaltă cu regele regilor, Ioan Sempad[20]. Importante au fost şi consecinţele alianţelor matrimoniale între Comneni şi principii franci din Siria: căsătoria nepoatelor lui Manuel I cu regii de Ierusalim, a Mariei cu Bauduin III în 1158, a lui Manuel însuşi cu Maria de Antiohia în 1161.

Încă înainte de domnia lui Iustinian, curtea imperială întreţinea sub diferite forme un mare număr de iscoade infiltrate din cele mai diferite categorii sociale care călătoreau într-o ţară străină (negustori, marinari, pelerini). Procopius din Cezareea relatează: „*De mult timp statul hrănea o mulţime de bărbaţi care se duceau în ţara duşmanilor şi, după ce ajungeau la perşi, sub numele de negustori sau în alt chip, cercetau cu amănunţime fiecare ungher, apoi se întorceau pe pământul romanilor şi vesteau conducătorilor toate tainele vrăjmaşilor*"[21]. Aceeaşi metodă era utilizată şi în veacul al X-lea. O relatare a unui arab, Ibn Hawgal arată că bizantinii „trimiteau în ţările musulmane nave încărcate cu mărfuri ; echipajele străbăteau cetăţile privind cu luare aminte şi culegând informaţii secrete şi, la întoarcere, cunoşteau bine situaţia din regiune, prezentând-o în detaliu compatrioţilor lor"[22].

În sfârşit, diplomaţia bizantină a moştenit o metodă clasică, întrebuinţată şi de romani, de a interveni în politica interioară a ţărilor străine creând acolo o partidă de *prieteni* ai imperiului, din care se recrutau şi spionii. Atunci când un război civil izbucnea într-o astfel de ţară, partida învinsă se refugia la Constantinopol, unde pretendenţii îndepărtaţi erau ţinuţi până la momentul oportun al unui eventual succes al acestora.

Am văzut că Iustinian practica frecvent această politică pentru a recuceri statele germanice, pe cele din Africa, unde a luat apărarea lui Hilderic, depus în favoarea lui Gelimer, în Italia, unde, după moartea lui Teodoric a început o luptă diplomatică ce a durat nouă ani (526-535) şi unde Iustinian s-a declarat răzbunător al Amalasuntei, în Spania, unde a primit propunerile lui Athanagild, conducătorul catolicilor răsculaţi împotriva regelui arian Agila. Mai târziu, Mauriciu a acordat azil la Constantinopol pretendentului merovingian Gondovald, pe care l-a trimis apoi în Galia cu o mare sumă de bani (582-585), iar în 590 el l-a primit în imperiu pe Chosroes II, alungat de pe tronul persan de Bahram, şi l-a ajutat să redobândească puterea. În 775, după cucerirea regatului lombard de către Carol cel Mare, Leon IV l-a primit pe Adalgis, fiul regelui Didier, şi a pregătit o expediţie în Italia, după înţelegerea realizată cu Archis, ducele lombard de Benevent[23].

Puţin timp înainte, hanul bulgar Tzerig, pretextând că nu putea să vină în fruntea boierilor săi, îl anunţa pe Constantin V de intenţia sa de a se refugia în Imperiu, cerându-i să-i comunice lista cu *prietenii* pe care îi avea în Bulgaria, pentru a se înţelege cu ei; basileul i-a comunicat această listă, ceea ce i-a permis lui Tzerig să-i trimită la supliciu pe cei înscrişi pe ea[24]. Întreaga istorie a Bizanţului abundă în fapte de acest gen.

Pr. drd. Nicolae BÂRSAN

---

[1] A. Ducellier, *Bizantinii*, Bucureşti, 1997, p.110.

[2] L. Bréhier, *Le monde byzantin*, II: *Les institutions de l'empire byzantin*, Paris, 1970, p.241-242.

[3] Se mai poate cita, de asemenea, exemplul emirului turc Zachas, care, după ce a fost înălţat la Constantinopol, a devenit un inamic al imperiului - vezi F. Chalandon, *Essai sur la règne d'Alexis Ier Comnène (1081-1118)*, Paris, 1900, p.126.

[4] Ana Comnena, *Alexiada*, I, Bucureşti, 1977, III, X, 4.

[5] Grégoire de Tours, *Historia Francorum*, II, Paris, 1893, p.38.

[6] Ana Comnena, *Alexiada*, I, Bucureşti, 1977, VI, V, 10.

[7] *Ibidem*, XIV, I, 1.

[8] *Ibidem*, III, X, 1.

[9] J. Laurent, *L'Armonie entre Byzance et l'Islam*, Paris, 1919, p.282-283.

[10] Constantin VII Porfirogenetul, *De administrando imperio*, în: Migne, *Patrologia Graeca*, vol.113, vezi prefaţa.

[11] S. Runciman, *The emperor Romanus Lecapenus and his reign. A study of Thenth-Century Byzantium*, Cambridge, 1929, p.131, 248-250.

[12] Constantin VII Porfirogenetul, *De administrando imperio*, în: Migne, *Patrologia Graeca*, vol.113; 43, 333-337

[13] L. Bréhier, *Le monde byzantin*, I: *Vie et mort de Byzance*, Paris, 1970, p.158. Nu pare să fie adevărat că ea ar fi fost iniţiată şi creştinată de către Polyeuct (care încă nu era patriarh), cum afirmă Nestor şi cronicile posterioare. Deja creştină acum, ea şi-a adus propriul duhovnic cu sine. Magnifica primire ce i s-a făcut a contribuit în mare măsură la creştinarea Rusiei de către misionarii bizantini.

[14] Ioannis Cinnami, *Epitome rerum ab Ioanne et Alexio Comnenis gestarum*, ad fidem codicis Vaticani recensuit Augustus Meineke, Bonn, 1836, V, 3.

[15] Guillaume de Tyr, *Historia rerum in partibus transmarinis gestarum*, în: *Recueil des historiens des croisades. Historiens occidentaux*, I, Paris, 1844, XIX, p.11, 901.

[16] *Ibidem*, XX, p.22-24; Ioannis Cinnami, *Epitome rerum ab Ioanne et Alexio Comnenis gestarum*, ad fidem codicis Vaticani recensuit Augustus Meineke, Bonn, 1836, VI, 10; G. Schlumberger, *Campagnes du roi Amaury de Jérusalem en Egypte*, Paris, 1906, p.311-315.

[17] Constantin Porfirogenetul, *Carte de învăţătură pentru fiul său Romanos*, Bucureşti, 1971, p.23; C. Călinoiu, *Creştinarea ruşilor în contextul relaţiilor bizantino-slave din secolele IX-X*, în : „*Teologie şi Viaţă*", II, 1992, nr.11-12, p.100.

[18] Schlumberger, L'epopée byzantine à la fin du Xe siècle, III, Paris, 1900, p.323.

[19] S. Runciman, *La civilisation byzantine*, Paris, 1934, p.169.

[20] Schlumberger, L'epopée byzantine à la fin du Xe siècle, III, Paris, 1900, p.136.

[21] Procopius din Caesareea, *Istoria secretă*, Bucureşti, 1972, p.229.

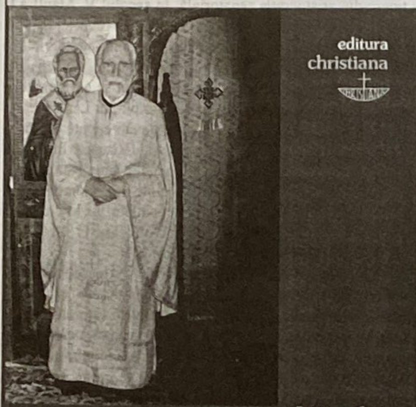
[22] A. Ducellier, *Bizantinii*, Bucureşti, 1997, p.110.

[23] Ch. Diehl, G. Marchais, *Le monde oriental de 395 à 1081*, în : „*Histoire générale. Histoire du Moyen Age*" (G. Glotz), III, Paris, 1936, p.278.

[24] Theophanes Confessor, *Chronographia*, I, Leipzig, 1883, p.448, a.6266; A. Lombard, *Constantin V, empereur des Romains*, Paris, 1902, p.56-57; S. Runciman, *A history of the first Bulgarian Empire*, London, 1930, p.42-43.

PĂRINTELE MIRON:

Din mărturia D-nei Laura Vasiu din Sibiu despre Părintele Miron Mihăilescu

În pragul acestei luni a văzut lumina tiparului, la Editura Christiana din Bucureşti, cu binecuvântarea Î. P. S. Serafim Joantă şi sub îngrijirea D-nei Gabriela Moldoveanu, volumul intitulat *Iubind ca Dumnezeu. Liturghii după Liturghii cu Părintele Miron Mihăilescu.* «Ne-am amintit cutremurătoarea afirmaţie pe care o face Părintele Miron undeva în cartea aceasta: "Iubind ca Dumnezeu, omul este om", cuvânt în care am găsit toată predania Părintelui Miron şi ni s-a părut cel mai potrivit titlu al cărţii. Iar subtitlul "Liturghii după Liturghii cu Părintele Miron" considerăm că defineşte cum nu se poate mai bine atât momentul, cât şi atmosfera liturgică în care se desfăşurau sfaturile duhovniceşti cu Părintele», citim în nota editorială din fruntea volumului.

Părintele Miron Mihăilescu (1914-1998) a fost, *mutatis mutandis*, un fel de "Galeriu al Sibiului" şi a lăsat o adâncă urmă duhovnicească în toţi cei ce i-au fost fii sufleteşti, de la vlădică până la opincă. Încă dinainte de 1989, el devenise un fel de legendă vie în toată zona Sibiului şi e mare păcat că n-a fost prea cunoscut până astăzi dincoace de fruntariile Ardealului. Volumul selectiv de predici, dezbateri şi mărturii apărut la Editura Christiana încearcă să îndrepte măcar în parte acest neajuns, descoperind conştiinţei ortodoxe româneşti de pretutindeni chipul postum al unuia dintre slujitorii ei exemplari, deopotrivă mare predicator, duhovnic şi pictor de icoane.

Am ales, pentru cititorii *Punctelor cardinale*, câteva texte grăitoare de şi despre Părintele Miron, pe care le reproducem în acest număr de Crăciun, cu încredinţarea că deschidem astfel o cale duhovnicească pe care mulţi vor râvni să umble, în strălumina cerească a Cuvântului mântuitor. *(A. V.)*

Nu i-a lipsit nimic, dăruind totul. Un om cu adevărat sărac de sine însuşi, dar bogat în duhul dragostei lui Dumnezeu. Nimic nu i-a fost mai scump, mai de valoare, decât a-l convinge pe om, prin preţuirea ce i-o arăta, că Dumnezeu e **iubire** şi, ca atare, viaţa noastră menită să se desfăşoare după chipul şi asemănarea vieţii dumnezeieşti, trebuie să fie numai şi numai iubire râvnită, însuşită şi dovedită la modul suprem. Nu a obosit în a-l învăţa pe om să caute şi să înţeleagă, cu fierbinte dorire, sensul vieţii şi nemărginitele raţiuni ale binelui dumnezeiesc. "O dată pipăit duhul adevărului şi gustat cu intensitate, veţi şti ce să spuneţi şi ce să faceţi, în orice împrejurare, chiar din izvorul ce se află în voi". [...]

Aproape zi de zi, timp de cinci decenii, a slujit Sfânta Liturghie, neobosit, în parohia din Ocna Sibiului. În dimineaţa zilei de vineri, 11 sept.1998 – ziua despărţirii lui, în viaţa aceasta, de noi –, de la Sfânta Liturghie a plecat direct la Sibiu, cu intenţia de-a vizita pe câţiva dintre prietenii pentru care şi-a pus totul la bătaie, până la ultima suflare – după vorba Mântuitorului: *Voi prietenii Mei sunteţi; toate câte am auzit de la Tatăl Meu vi le-am făcut cunoscute.* Cu gândul la ei şi cu dorinţa de a-i mângâia şi susţine, de a le fi tuturor nemincinoasă bucurie şi nădejde, şi-a încheiat misiunea de Părinte şi duhovnic. [...]

Noi, cei ce l-am avut duhovnic pe Părintele Miron, mărturisim, cu înfricată şi smerită responsa-bilitate pentru cele afirmate, că, prin tot ceea ce-a făcut şi gândit, a dovedit ca nimeni altul iubirea fără de margini a lui Dumnezeu pentru om şi, actualmente, când, la modul fizic vorbind, nu se mai află printre noi, e suficient doar să-i pomeneşti numele sau să te gândeşti la el, ca de îndată să te umpli de o sfântă pace şi bucurie. În contact cu omul înduhovnicit, dobândeşti o copleşitoare forţă de a te arcui peste vâltorile grijilor şi ale necazurilor de tot felul, neîmpiedicându-te în nici un obstacol. [...]

În prezenţa Părintelui, te simţeai, în ciuda micimii şi a neputinţelor tale de tot felul, dumnezeiesc de mare, prin aceea că, văzându-l şi auzindu-l vorbind des-pre dragostea lui Dumnezeu, te vedeai în inima Lui iubitoare, încredinţându-te uimit de preţul tău imens, de valoarea adevărată pe care n-ai fi cutezat vreodată să cugeţi c-ai putea să o deţii. Într-adevăr, nu avem nevoie de minuni, de vreme ce toate în jurul nostru – vorba Părintelui – sunt taine şi minuni nemaivăzute. "Mergând printre oameni, păşeşti printre tot atâtea taine. Şi le sesizăm aceste taine, numai dacă suntem împletiţi cu Hristos, încă de dimineaţă, din zorii zilei". Zi de zi, neabătut îndreptându-şi paşii spre Biserică, se îndrepta spre oamenii în care ştia că locuieşte Hristos; mergea grăbit spre înaltul iubirii lui Hristos care-i cuprinde pe toţi în Sine. Având fericita ocazie de a merge alături de Părintele, în atâtea şi atâtea drumuri spre biserică, simţeai că urci împreună cu dânsul pe nebănuite piscuri de înţelegere şi vedere în nevăzutul Tainei lui Dumnezeu, şi urcând astfel cu inima către înălţimea dragostei lui Hristos, te coborai apoi cu El, ca Zaheu la casa lui.

Arzând de dorul înaltelor chemări, întreaga viaţă şi-a forjat-o pe crucea iubirii absolute, necondiţionate, trăind doar pentru bucuria de a-L face cunoscut pe Hristos, nesilind pe nimeni să-L iubească pe Dumnezeu, dar cucerindu-l, cu vreme şi fără vreme, pentru Împărăţia Lui. Avea un mod unic de a te cuceri, provocându-te să iei aminte că eşti purtător al frumuseţii dumnezeieşti. Atât prin ceea ce-ţi împărtăşea cu viu grai, cât mai ales prin dragostea şi bucuria cu care te învăluia când apăreai înaintea lui, te ajuta să descoperi uimit că viaţa e o continuă şi sfântă lucrare în inima ta a dragostei Sfintei Treimi. Faptul acesta de a fi fost, prin modul de a trăi şi gândi, un permanent martor al iubirii treimice, a constituit neîndoielnica chezăşie că te aflai în faţa unui "nebun al lui Hristos", adică în faţa unui autentic teolog şi mărturisitor. [...]

Întotdeauna atent să nu supere, să nu întristeze feţele ascultătorilor, mereu ascuns într-o atitudine de desăvârşită renunţare la acel "eu" care tinde să se afirme prin tot ce facem şi spunem, părea desprins din lumea tainică a Sfinţilor. Avea o gingaşă (de fapt, pline de gingăşie îi erau toate cuvintele) vorbă, ca un leit-motiv al simţirii dumnealui: **"Să-i facem bucurie Domnului Hristos, bucurie că L-am înţeles şi că nu ne mai împiedică nimeni şi nimic în a-L urma".** Ne dădea continuu îndemnul ca, în tot ce întreprindem, să nu avem alt ţel, altă preocupare, decât a-i face bucurie Celui ce ne-a oferit viaţa – ca dragoste dumnezeiască în desfăşurare.

Având, încă din copilărie şi până la sfârşitul vieţii, constante şi rebele dureri de cap, nu pregeta totuşi să rămână ceasuri întregi cu fiecare om ce-i solicita ajutorul. Întrebat odată: "Părinte, cum se face că ne aduceţi întotdeauna, gata pregătit, răspunsul cel mai bun?", a spus: "Când cineva te solicită cu drag să-i descifrezi un sens, tu, cel ce te ştii iubit ai curajul – din iubire pentru cel ce te preţuieşte – să-i scoţi la iveală sensuri pe care nu le-ai putea desprinde dacă te-ai avea-n vedere pe tine. Dar din dar se face rai, adică, din dragostea pe care mi-o oferi şi cu care mă învălui, eu sunt obligat dumnezeieşte, mă simt împins să-ţi dau ceea ce, cu dragoste, îmi ceri. Şi cu darul iubirii tale, îţi răspund atât ţie, mă împlinesc şi eu şi îi bucur şi pe alţii. Aici e toată morala creştinească: pot totul, fiindcă mi-o ceri tu, care te-ncadrezi alături de mine în taina cea mare a binelui suprem şi, câştigat din comuniunea noastră, este întotdeauna un al treilea. Vă spun, dragii mei dragi, sensurile cele mai profunde nu mi se ascund, fiindcă le caut cu iubirea celui ce mă solicită, iar eu din iubire bat la uşa tainelor lui Dumnezeu. Şi credeţi-mă, aceste taine nu rămân acoperite, atâta vreme cât omul le caută cu sinceră dorire şi cutre-murată sete de-a le folosi pentru ceilalţi!". [...]

Motto-ul vieţii noastre se cere de acum încolo a fi unul singur: să iubim ca Părintele, devenind ca el perfect încadraţi în duhul lui Hristos din care, îndrăznesc să afirm că Părintele nu a căzut niciodată. "Nu o clipă sau câteva clipe să te gândeşti la Hristos – ne spunea cu hotărâre în glas – ci, **clipă de clipă**, cu El de mână să păşeşti şi să iei orice iniţiativă; numai şi numai cu El în tine, real conştientizându-L, trebuie să trăieşti, altfel nu se cheamă că trăieşti".

"Cuvintele Sfintei Evanghelii – ne spunea într-un rând – când le ascult, sunt pentru mine scântei. Să ne gândim cum merge curentul pe un fir, îl face incandescent şi sar scântei, dovadă că prin firul acela trece o energie puternică. În cadrul Liturghiei, Evangheliile sunt aceste scântei din lucrarea dumnezeiască a înţelegerii Tatălui cu Fiul şi cu Sfântul Duh, referitor la viaţa noastră. Deci, dacă te atingi de cuvintele evanghelice, ele trebuie să te ardă, atât sunt de adevărate, căci dedesubtul lor se află curentul de lucrare dumnezeiască, de înţelegere a Domnului Hristos cu Tatăl". Au ars într-adevăr în inima lui, clipă de clipă, cuvintele Mântuitorului, şi acest foc dumnezeiesc al unei împreună-arderi cu El, în ce priveşte grija pentru oameni, a făcut posibilă derularea orelor de dulce şi mângâietor sfat duhovnicesc. În decursul acestor nepreţuite momente, ne-a îngăduit în ultimii trei ani să înregistrăm convorbirile ce le desfăşura cu noi, aceasta în mod special datorându-se Î. P. S. Serafim Joantă, care-l rugase cu câţiva ani în urmă să-şi lase undeva, însemnate, gândurile şi comentariile, ele constituind – atât toate la un loc, cât şi fiecare-n parte – o formulă care, aplicată exact şi cum se cuvine în viaţa de toate zilele, îţi oferă şansa de-a înţelege că poţi convieţui firesc, ca la tine acasă, în dumnezeiesc. [...]

Ne-a lăsat ca pe un fel de testament fericitul îndemn să adormim şi să ne trezim dorind prezenţa lui Hristos în noi.[...]

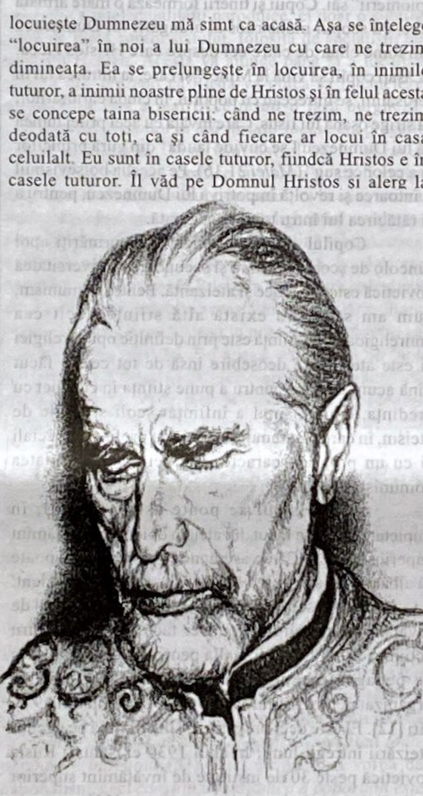
"IUBIND CA DUMNEZEU"

Mă bucur din toată inima de apariţia acestui florilegiu din cuvintele de învăţătură ale Părintelui Miron Mihăilescu, unul dintre puţinii mari duhovnici ai României de astăzi, trecut la Domnul în ziua de 11 septembrie 1998. Dumnezeu m-a învrednicit să-l cunosc pe Părintele Miron şi chiar să-i destănui sufletul meu în Taina Spovedaniei, încă de pe vremea când studiam Teologia la Sibiu, cu treizeci şi mai bine de ani în urmă. De la prima întâlnire cu Sfinţia Sa m-a pătruns relaţia caldă şi foarte personală pe care a ştiut să o creeze între duhovnic şi penitent. De la această spovedanie nu mai reţin decât că am plecat foarte uşurat şi, de asemenea, îndemnul Părintelui, la despărţire: "La mine să vii, dragă, ori de câte ori simţi nevoia, ca la o fereastră deschisă". La duhovnic mergem, într-adevăr, pentru ca să respirăm, ca la o fereastră deschisă spre Cer, aerul Duhului curăţitor şi dătător de viaţă. Aşa a fost Părintele Miron, din prima zi a preoţiei sale: o fereastră mereu deschisă prin care Duhul Sfânt s-a revărsat în inimile celor care l-au căutat cu interes şi au acceptat să devină împreună-lucrători cu Dumnezeu la propria lor înnoire.

(Î. P. S. Serafim Joantă)

DINTR-UN CUVÂNT AL PĂRINTELUI MIRON LA PILDA CURĂŢIRII CELOR ZECE LEPROŞI (*LUCA* 17, 12-19)

... Am un gând pe care acum mi-l precizez, mai bi-ne ca oricând: Putem spune că avem viaţa ca dragoste a lui Dumnezeu, numai dacă-n această declaraţie cuprindem şi profunda noastră hotărâre de dăruire a acestei iubiri faţă de aproapele, cum a făcut-o Domnul Hristos. Poate pentru prima dată am îndrăznit să fac legătura aceasta. M-am tot trudit să pătrund o taină care de fapt este de nepătruns. E foarte greu de simţit duhul dragostei lui Dumnezeu, duhul Sfintei Treimi, sfatul dragostei care este Sfânta Treime şi care se revarsă peste noi dându-ne viaţă, încât noi, trăind, să trăim duhul dragostei din sânul Sfintei Treimi: Tatăl iubeşte pe Fiul, Fiul pe Tatăl, iar Duhul Sfânt întreţine această dragoste a Tatălui pentru Fiul şi a Fiului pentru Tatăl. În Dumnezeu este o dinamică, o trecere de forţe de la un focar la altul; deci eu, da-că am viaţa mea şi declar cu mulţumire că ea este dragostea Tatălui pentru mine, o împart mai departe. **Dacă viaţa noastră nu-i dar din dragoste, nu-i viaţă.** Numai în dragostea jertfelnică suntem îndumnezeiţi. Dumnezeu e în noi numai în măsura-n care suntem dispuşi să împărţim darul dragostei cu aproapele. Pentru a ajunge la iubirea jertfelnică, trebuie să începi prin deloc uşoara deşertare a iubirii de sine, pentru a-I face loc lui Hristos, în Duhul cel Sfânt. De aici, din noi, Hristos ne va învăţa fericirea de a ne împărţi pe noi altora. Ies afară din camera mea, îi fac loc lui Dumnezeu şi, ieşind din căsuţa mea, voi locui unde? În Cel ce locuieşte în mine. Locul meu e în Dumnezeu, în mentalitatea şi-n gândirea lui Dumnezeu care locuieşte în mine. *Mă duc să vă fac vouă loc, bucuraţi-vă!* Dumnezeu locuieşte în mine şi eu în El. Locuiesc în propria mea casă locuind în El. Casa mea e a mea, numai în măsura-n care i-o dau Lui să locuiască. Casa mea e a mea, când o pun toată la dispoziţia Lui. Atunci mă aflu la mine acasă, când tot conţinutul vieţii mele îl cufund în taina dragostei lui Dumnezeu, mă contopesc, mă unesc, devin una cu duhul dragostei Lui. De aceea, când am primit pe Dumnezeu (doar sunt împărtăşit cu El), trezindu-mă din somn eu Îl gă-sesc ocupându-mi lăcaşul inimii mele ca viaţă. Când mă trezesc şi văd că El îmi ocupă casa mea, sunt bucuros şi mă ofer la rândul meu să locuiesc în Hristos. Ca urmare, tot ce face Hristos în care locuiesc (locuiesc în urma faptului că i-am făcut Lui loc) voi dovedi că fac şi eu, de dimineaţa până seara, în toate clipele. Cum locuieşte El în mine dându-mi viaţă, voi locui şi eu, dumnezeieşte, în inima aproapelui pe care o consider lăcaş al lui Dumnezeu. Recunosc în inima aproapelui meu pe Cel ce locuieşte în propria mea inimă. În inima aproapelui mă simt ca la mine acasă, fiindcă acolo locuieşte Dumnezeu şi unde locuieşte Dumnezeu mă simt ca acasă. Aşa se înţelege "locuirea" în noi a lui Dumnezeu cu care ne trezim dimineaţa. Ea se prelungeşte în locuirea, în inimile tuturor, a inimii noastre pline de Hristos şi în felul acesta se concepe taina bisericii: când ne trezim, ne trezim deodată cu toţi, ca şi când fiecare ar locui în casa celuilalt. Eu sunt în casele tuturor, fiindcă Hristos e în casele tuturor. Îl văd pe Domnul Hristos şi alerg la

Biserica, unde se află casa inimii tuturor celor ce L-au primit pe El. În Biserică, venim la noi acasă cu adevărat. Venim în inimile în care locuieşte Hristos. Unde este El, locuiesc şi eu. Pentru aceea, faptul că eu Îl recunosc dimineaţa pe Mântuitorul că lucrează şi locuieşte, împreună cu Tatăl, în inima mea (şi ce bucurie mare, Doamne, e asta pentru mine!), constituie un imbold de dăruire a voinţei mele celorlalţi, lucru pe care-l fac pe loc. Automat devin o dăruire, mă simt obligat să fiu o dăruire către alţii. Aşa cum mă bucur că Dumnezeu preţuieşte viaţa mea dăruindu-mi-o, tot aşa voi preţui şi eu viaţa altora. Este ceva ce se întâmplă deodată, e un fapt concomitent trăit: locuieşte Dumnezeu în mine, dar eu împreună cu El locuiesc în inimile tuturor în duh de dăruire. Voi locui şi eu în inima aproapelui, pentru că acestor inimi Dumnezeu se dăruieşte drept viaţă, ca mie. Nu se mai poate concepe să am altă atitudine faţă de oameni, din moment ce am aflat că în mine sălăşluieşte taina lui Dumnezeu; prin aceasta mă simt obligat să fac şi eu la fel. Nu se poate concepe să trăiesc viaţa altfel de cum mi-a dăruit-o Dumnezeu, ci o voi trăi în acelaşi duh în care mi-a fost dăruită mie. Nu se poate concepe să consider că am ceva al meu, de la mine. Prin tot ceea ce sunt, sunt al lui Dumnezeu, tot ce mă alcătuieşte e dar dumnezeiesc şi aşa înţeleg viaţa, ca dar de la Dumnezeu devenind mai departe dăruitor precum am fost şi eu dăruit. Să te desfiinţezi pe tine şi să-L laşi pe El în locul tău. Mântuitorul vrea să aibă unde să-şi plece capul Lui cel gânditor la dragostea de oameni. Spune la un moment dat: *N-am unde să-mi plec capul, nu am unde să găsesc partener care să iubească aşa cum iubesc Eu. Nu am unde mă odihni, într-o casă în care să fiu găzduit cu dragoste. Pe unde merg, aştept să se facă toţi una cu Mine, în duhul dra-gostei Tatălui. Greu găseşti pe cineva care să te primească în locul lui pe tine în casă şi, deci, dacă veniţi cu Mine, s-ar putea întâmpla să nu găsiţi pe nimeni care să vă primească în locul lor în casă, aşa cum nici pe Mine nu mă primesc. E dureros ca cineva să nu mă primească, să nu-mi elibereze casa inimii lui, să locuiesc în ea pentru ca el să aibă în realitate unde locui. Cel ce mă primeşte în locul lui are unde locui de acum, căci locul lui e în Mine,* ***casa lui e locuirea Mea în el.*** Taina aceasta e greu de înţeles printre oameni şi, de aceea, trebuie să înţelegem cât se bucură Mântuitorul că noi, dimineaţa, când ne trezim, suntem gata să-L lăsăm pe El să locuiască-n locul nostru, în propria noastră viaţă. Se bucură dacă-L lăsăm, fiindcă atunci ştie că omul are adevăratul dar al iubirii. *Mă bucur că-mi faci loc în casa ta, pentru că, de fapt, ţie-ţi faci loc în Mine. Pentru tine mă bucur, deoarece, dacă locuiesc în tine tu vei fi beneficiarul, tu vei avea întreg darul vieţii dumnezeieşti.* În rugăciunea Lui către Tatăl (de la Cina cea de Taină), zice: *Unde sunt Eu, să fie şi ei, Părinte!* concepţia Mântuitorului este că numai aşa suntem oamenii, doar în măsura-n care ne dorim să fie El în locul nostru, trăind. E ceva foarte greu de explicat, e ceva ce mai curând se învaţă practic, când tu, pur şi simplu, aflându-te în faţa unui om, îi faci lui loc în inima ta, fiindcă nu-ţi poţi trăi singur darul primit. Văzându-te dăruit, îţi vine automat să te faci dar. Atunci, cel în faţa căruia vrei să-ţi arăţi dragostea ta va înţelege, Îl va cunoaşte pe Dumnezeu văzându-te cum îi faci loc în viaţa ta. Atunci îl vei ajuta pe om să-l cunoască pe Dumnezeu, în măsura-n care te scoţi pe tine afară şi-l primeşti pe el în locul tău, să se bucure de întreg darul pe care l-ai primit tu... *(vol. cit., pp. 224-228)*

Ne-am cunoscut din tinereţe şi am ţinut legătura cu Părintele Miron şi în timpul studenţiei. Ne-am simţit întotdeauna apropiaţi şi ne bucuram cu toţii când venea la noi la Mănăstire, la Sâmbăta de Sus. S-a simţit bine între călugări, parcă era unul dintre noi. [...] Un Părinte înţelept, echilibrat, un om care a avut în vedere darul lui Dumnezeu, un om odihnitor. Şi dacă Sf. Apostol Pavel se adresa lui Filimon odinioară ca unuia care odihnea sufletele sfinţilor, cred că lucrul acesta s-ar putea spune foarte bine de Părintele Miron. A fost un om odihnitor de om. De la noi, de la Mănăstire, era prieten în mod special cu Părintele Serafim Popescu, cu care se şi potrivea foarte mult. A venit odată Serafim aici la Ocna, în Biserică, a privit icoana Sfântului Nicolae pictată de Părintele Miron şi a spus: "Măi frate, ai băgat de seamă că Sfântul Nicolae are ceva din figura Sfinţiei tale?". Mare lucru este să fii asemănător cu sfinţii, să ai ceva din existenţa sfinţilor în tine şi să te modelezi şi tu după ei. "Ai băgat de seamă că Sfântul Nicolae are ceva din figura Sfinţiei tale?". Dacă aşa s-a întâmplat fiind vorba de o pictură făcută de Părintele Miron, apoi să ştiţi că în realitate Părintele Miron s-a asemănat mult sfinţilor, mai ales acelor odihnitori de oameni...

(Arhim. Teofil Părăian)

TEODOR M. POPESCU

DE LA NERO LA STALIN.

PROPAGANDA

(urmare din numărul trecut)

ANTICREŞTINISMUL COMUNIST

Regimul comunist nu se mulţumeşte însă cu ceea ce poate să facă şcoala pentru ateizarea copiilor şi a tinerilor, ci interzice educaţia religioasă în general, şi nu numai în familie, ci peste tot, deci şi în biserică, şi mai ales în biserică. Mergerea copiilor în biserică este în adevăr oprită **[1]**, şi nici în particular preoţii nu au voie să facă educaţie şi instrucţie religioasă. Este drept că în teorie ea se admite, cu o autorizaţie specială cerută de părinţi poliţiei **[2]**, dar aceasta nu este decît o cursă întinsă părinţilor, pentru a-i descoperi şi urmări pe cei "religioşi". Catehizarea devine deci imposibilă şi este formal interzisă. Nimeni nu poate să facă parte dintr-o comunitate de cult pînă la vîrsta de 19 ani **[3]**, dar poate să facă parte din Uniunea Ateilor Militanţi încă de la vîrsta de 14 ani **[4]**, iar copila lui Stalin, cum am spus, triumfa asupra lui Dumnezeu, în public, încă de la vîrsta de 12 ani, cînd îşi închina solemn şi pueril viaţa întreagă cauzei ateismului în tineret. Trebuie să recunoaştem că nici un ateu nu s-a bucurat pînă acum de o glorie atît de precoce... După capodopera violenţei bolşevice, a persecuţiilor, care este preotul apostat, iată capodopera educaţiei bolşevice, a propagandei: copilul denaturat, pervertit întru ateism! Dacă, din fericire, preotul renegat este un caz rar, copilul şi tînărul ateizat este aproape regulă – dureroasă şi tulburătoare, ca un blestem înfricoşat abătut asupra Rusiei comuniste. Statistica ateismului moscovit arată că recordul "antireligiei" îl deţin, pe profesiuni, studenţii, atei pînă la 90%, mai atei decît muncitorii **[5]**. Nu există în lumea întreagă nici atîta milă, nici atîta indignare cîtă trebuie să-i smulgă această singură impietate comunistă: copilul apostat, întors de două ori împotriva firii şi a celor ce i-au dat viaţa – a lui Dumnezeu şi a părinţilor lui.

Opera antireligioasă a şcolii e continuă şi în-tărită în organizaţia tineretului communist **[6]**, numită "Komsomol". Această organizaţie este una dintre marile griji şi mîndrii ale bolşevismului. Ea este asigurarea şi afirmarea comunismului prin tineret. Primind făclia comunismului de la protagonişti, tinerii o vor duce mai departe şi vor lumina sau aprinde cu ea lumea întreagă. Spiritul Komsomolului este – se înţelege – ateu. El luptă cu putere împotriva "prejudecăţilor religioase" **[7]**. Este coruperea tineretului prin tineret şi totodată desăvîrşirea coruperii copilului sovietic, prin ateizarea lui. Cei mai tineri dintre komsomolişti, numiţi emfatic "pionieri", de la vîrsta de 12 ani, formează adevărate "pepiniere de ateism", în care trebuie aduşi chiar copiii celor lipsiţi de drepturi politice. Aceşti nefericiţi inconştienţi sînt îndemnaţi să contribuie cît mai mult la reuşita războiului antireligios **[8]**.

În şcoli sînt organizate "celule atee" **[9]**, tineretul comunist este înregimentat în Komsomol, cu "pionierii" săi. Copiii şi tinerii formează o mare armată atee, cu scopul monstruos al alungării lui Dumnezeu din lume chiar de către cei despre care Hristos zicea: "Lăsaţi copiii să vină la Mine!" şi care, la intrarea lui în Ierusalim, se întreceau cu poporul, în ciuda cărturarilor, să strige osana lui Iisus, Care învăţa cu acel prilej lumea că lui Dumnezeu I se cuvine laudă "din gura pruncilor şi a celor ce sug" (*Matei* 21,16). Pe aceştia bolşevismul îi întoarce şi revoltă împotriva lui Dumnezeu, pentru a fi rătăcirea lui întru totul consumată.

Copilul şi tînărul ateizaţi sînt urmăriţi apoi dincolo de şcoala primară şi secundară. Universitatea sovietică este şi ea atee şi ateizantă. Pentru comunism, cum am spus, nu există altă ştiinţă decît cea antireligioasă, ba ştiinţa este prin definiţie opusă religiei şi este atee. Spre deosebire însă de tot ce s-a făcut pînă acum de alţii, pentru a pune ştiinţa în conflict cu credinţa, comunismul a înfiinţat şcoli speciale de ateism, în care blasfemul se predă cu profesori speciali şi cu un program caracteristic pentru mentalitatea comunistă **[10]**.

Bolşevismul se poate astfel măguli, în impietatea sa, că a făcut din ateism obiect de învăţămînt superior special. Că un asemenea învăţămînt nu poate să aibă o bază ştiinţifică serioasă, aceasta este evident.

La Moscova s-a înfiinţat un institut central de învăţămînt antireligios, cu trei facultăţi: una pentru acţiunea asupra maselor, alta pentru propagandă, alta de pedagogie comunistă **[11]**. Acest institut este organizat pentru primirea a 1500 de studenţi din 49 de ţări **[12]**. El este deci pregătit să-i instruiască pe agenţii ateizării întregii lumi. În anul 1930 existau în Rusia sovietică peste 30 de institute de învăţămînt superior antireligios, şi altele noi erau proiectate **[13]**.

Pentru a înlesni şi răspîndi şi mai mult ateismul, şcolile atee au organizat cursuri antireligioase prin corespondenţă **[14]**.

La şcoala ateismului se pregătesc propagandiştii, care trebuie să-l răspîndească intens şi metodic în toată ţara. Pe lîngă propagandişti bărbaţi, există şi propagandiste, organizate în brigăzi atee feminine **[15]**. Brigăzile urbane **[16]** au menirea specială

Zeificarea ţarului roşu

de a răspîndi ateismul în oraşe, celulele atee la sate **[17]**. Uzinele au, de asemenea, celulele **[18]** lor atee, care lucrează pentru convertirea la necredinţă a tuturor lucrătorilor. De altfel, orice familie comunistă trebuie să devină o celulă bezbojnică desăvîrşită **[19]**. Pentru armată, ateismul se predă în academiile militare, care au toate catedre de ateism **[20]**. Legaţiile sovietice au chiar ataşaţi atei, specialişti în chestiunile religioase şi confesionale **[21]**. În felul acesta nici o instituţie sovietică, nici un domeniu de activitate, nici o vîrstă, nici un colţ de ţară sau de viaţă nu scapă influenţei ateismului propagandist, organizat într-o reţea de "celule atee". Demonul roşu face o sforţare uriaşă, folosind toate mijloacele şi metodele posibile, pentru a atrage la apostazie toată Rusia şi apoi toată lumea. În alte privinţe, comunismul va reuşi sau nu; în aceasta vrea cu tot dinadinsul să reuşească. Ateismul stă în fruntea programului şi ţelurilor lui, şi pentru că bolşevismul vrea să creeze un om nou, obiectul marilor lui preocupări atee este, cum am spus, mai ales omul de mîine: tînărul şi copilul. Uniunea Sovietică trebuie să fie neapărat atee, atee mili-tantă. Aceasta interesează mai presus de toate. Stalin o declara unui "eminent ateu": "Cu toată libertatea de conştiinţă asigurată în U. R. S. S., ţara trebuie să rămînă fundamental atee, prin educaţia antireligioasă a tineretului" **[22]**. Amintind aceasta, învederăm o dată mai mult ce mare şi grav pericol înseamnă pentru Biserică ateismul comunist.

(Va urma)

1. *Cf.* "Chronique religieuse. Actualités", în *Irénikon*, XV, 5 (septembrie-octombrie 1938), p. 461.
2. "Chronique religieuse", în *Irénikon*, XV, 2 (martie-aprilie 1938), pp. 169-170.
3. Pentru aceasta şi alte opriri, v. "Chronique religieuse. Actualités", în *Irénikon*, XV, 5 (septembrie-octombrie 1938), p. 461.
4. D. C. L., "Chronique de l'Orthodoxie russe – 91", în *Irénikon*, VI, 4 (septembrie-octombrie 1929), p. 597.
5. *Cf.* D. C. L., "Chronique de l'Orthodoxie russe – 95", în *Irénikon*, VI, 4 (septembrie-octombrie 1929), p. 599.
6. Tineretului i se dă o atenţie deosebită în opera nefastă a ateismului comunist. *Cf.*, între altele, "Chronique religieuse", în *Irénikon*, XVI, 3-4 (mai-august 1939), p. 251.
7. Formulă modificată, din motive tactice, astfel: "Komsomolul tre-buie să explice tineretului răul superstiţiei şi al prejudecăţilor religioase" (a se vedea D. C. L., "Chronique religieuse. L'antireligion en U.R.S.S"., în *Irénikon*, XIII, 3, mai-iunie 1936, p. 327).
8. D. C. L., "Chronique de l'Orthodoxie russe", în *Irénikon*, VII, 3 (mai-iunie 1930), p. 321.
9. *Ibidem*, pp. 320-321.
10. D. C. L., "Chronique religieuse russe – 17", în *Irénikon*, XI, 1-2 (ianuarie-aprilie 1934), pp. 70-71.
11. Acelaşi, "Chronique religieuse. L'antireligion en U. R. S. S.", în *Irénikon*, XIII, 3 (mai-iunie 1936), p. 325.
12. "Chronique religieuse. Actualités", în *Irénikon*, XVI, 2 (martie-aprilie 1939), p. 149.
13. D. C. L., "Chronique de l'Orthodoxie russe – 69", în *Irénikon*, VII, 3 (mai-iunie 1930), p. 337.
14. Acelaşi, "Chronique de l'Orthodoxie russe – 19", în *Irénikon*, VII, 1 (ianuarie-februarie 1930), 91.
15. D. C. L, "Chronique religieuse. L'antireligion en U. R. S. S.", în *Irénikon*, XIII, 3 (mai-iunie 1936), p. 321, dar şi "Chronique de l'Orthodoxie russe – 63", în *Irénikon*, VII, 3 (mai-iunie 1930), pp. 320-321.
16. D. C. L., "Chronique de l'Orthodoxie russe – 68", în *Irénikon*, VII, 3 (mai-iunie 1930), p. 332.
17. *Ibidem*, p. 320.
18. *Ibid.*
19. *Ibid.*, p.321.
20. "Chronique religieuse. Orthodoxie russe", în *Irénikon*, XVI, 4-5 (iulie-octombrie 1937), p. 428.
21. Pregătiţi în institutul de ateism (v. sursa cit.).
22. "Chronique religieuse. Actualités", în *Irénikon*, XV, 5 (septembrie-octombrie 1938), pp. 462-463.

RUSIA ŞI ISPITA MESIANICĂ

religie şi ideologie (10)

partea a doua: *DIMENSIUNEA SPIRITUALĂ A MESIANISMULUI*

CAPITOLUL IV

3) NARODNICISMUL

În secolul al XIX-lea, inteligheṇtia era *conştiinţa Rusiei*, conştiinţă capabilă să gândească realul şi să se gândească pe sine. Ea era dornică de a arde etapele, de a se mistui într-un destin. Asimilând tradiţionalismul ortodox şi cultura occidentală, inteligheṇtia s-a rupt de popor. Poporului îi erau străine *delirurile* slavofile sau occidentaliste, mai ales că cele două curente nu veneau şi cu rezolvări practice ale problemei sociale. Între ţăran şi intelectual se căscă astfel un abis, care separă de altfel mesianismul *pur* de cel ideologic.

Ideea mesianică, conţinută în concepţia narodnicilor, era că poporul rus, prin modul său de viaţă tradiţional, păstrează în sânul său chipul lui Hristos, care trebuia să stea mărturie în faţa întregii lumi. Secretul adevăratei vieţi rămăsese o taină pentru clasele cultivate, influenţate de moravurile *uşoare* ale Occidentului. În plus, realitatea construită de inteligheṇtie nu putea să reprezinte Adevărul integral. Pentru a nu cădea în iluzie, în minciună, inteligheṇtia încearcă o reîntoarcere la poporul păstrător al Adevărului. Narodnicismul reprezintă astfel credinţa în poporul rus şi este o realitate creată tot de inteligheṇtie, ca un sentiment *natural*. Narodnicismul îmbracă două forme: o formă *religioasă* – reprezentată de slavofili, Tolstoi sau Dostoievski, care credeau că poporul este deţinătorul adevărului religios şi una *ateistă* – Herzen, Bakunin, socialiştii anilor '70, care credeau că poporului îi aparţine adevărul social. Suntem astfel de părere că mesianismul rus şi narodnicismul îmbracă ambele o formă religioasă şi una socială. Ceea ce îi diferenţiază pe socialişti de scriitorii tradiţionalişti, este puterea de penetrare a ideilor. Slavofilii, sau scriitorii ruşi din secolul al XIX-lea credeau că poporul poate salva Rusia prin credinţă. Intelectualii trebuiau să se smerească în faţa Hristosului *popular* şi să participe prin credinţă la misiunea înaltă care îi era hărăzită din raţiuni divine. Sentimentul culpabilităţii trăit de intelectualii secolului al XIX-lea îi face pe aceştia să caute soluţii pentru a da un sens culturii ruse. Pentru aceasta însă, ei trebuiau să se întoarcă la popor, păstrătorul forţelor vitale ale Rusiei. Pentru a fi mai aproape de popor, Tolstoi se mută la ţară şi împarte bani săracilor, încercând să-l găsească pe Hristos. Însuşi Dostoievski îi *oferea* ţăranului rus o misiune înaltă – aceea de a salva Rusia de Occident. La misiune puteau participa şi intelectualii, cu condiţia să se smerească mai mult şi să se închine poporului cu evlavie.

Atât în cazul narodnicismului religios, cât şi în al celui care are în vedere latura socială, cultura este negată, căci ea se ridică deasupra poporului. Narodnicii socialişti îi reproşau culturii formarea unei clase de parveniţi, ce-şi duceau traiul pe seama "exploatării clasei muncitoare".

Narodnicismul îşi trage însă seva şi din realităţile social-politice ale Rusiei ţariste, din acea neputinţă demonstrată dintotdeauna de societatea rusească în a se organiza sau echilibra. Societatea civilă rămăsese mult în urma statului superputernic. Ea nu avea mijloace de a impune substituirea principiului tradiţional al monarhiei de drept divin cu noul principiu al suveranităţii naţionale. Pe de altă parte, nici inteligheṇtia, solitară în ideile sale, nu se putea opune statului. De aceea, în 1905, toate forţele se vor uni pentru a răsturna vechiul regim. Dar acesta va supravieţui până în februarie 1917. Unite momentan într-un demers comun (destrămarea vechiului regim), societatea civilă şi inteligheṇtia erau în realitate despărţite prin scopul lor. Societatea civilă revoluţionară viza ceea ce au obţinut societăţile engleză, franceză şi germană în secolul al XIX-lea, deci ceva concret. În schimb, inteligheṇtia ideologizantă, viza instaurarea unei societăţi perfecte. Ambele sunt însă revoluţionare. Narodnicismul, *social*, se naşte ca urmare a încercării inteligheṇtiei de a separa ţărănimea şi proletariatul de societatea civilă, pentru a le converti la ideologia socialistă. Este simplu să observăm în aceasta, nu o *smerenie* a intelectualităţii narodnice, ci doar o subtilă armă de luptă contra statului, folosită de socialiştii de tipul lui Herzen. Acesta va ajunge până la a idealiza ţăranul rus, crezând că Rusia va putea să întemeieze socialismul fără a mai trece printr-o fază burgheză, căci poporul *deţinător al adevărului social*, era pregătit pentru socialism. Observăm astfel că în această concepţie şi în altele identice cu ea, nu poate fi vorba de o întoarcere la adevărul poporului, ci la convertirea acestuia la ideologia socialistă a inteligheṇtiei revoluţionare. După socialişti, între iubirea creştină şi bunăstarea materială, poporul va alege cu siguranţă, bunăstarea. Mersul evenimentelor în Rusia va demonstra îndeajuns felul cum se va dezvolta această ideologie, dezvoltare anticipată de cei care vedeau în poporul rus păstrătorul adevărului lui Hristos. De aceea, trebuie să se facă clar distincţie între narodnicii socialişti, creatori de ideologie, care ating punctul culminant în idealul comunist al societăţii *fără clase*, şi narodnicii de tipul slavofililor sau a lui Leontiev şi Dostoievski.

Astfel, Dostoievski afirma că niciodată poporul rus nu şi-a uitat măreaţa sa idee. *Cauza ortodoxă n-a uitat-o în decursul a două veacuri de robie, de beznă spirituală* **(31)**. El se ridică împotriva narodnicilor de tipul lui Herzen care *iubeau* poporul *la modul negativ, imaginându-şi în locul acestuia un popor ideal, cum* ***ar trebui să fie*** (s. n.), *după ei, poporul rus* **(32)**. Norodul se înfăţişa slavofililor şi literaţilor ruşi ca o putere misterioasă. Ei sunt cei care au dat naştere unei noi conştiinţe mesianice, o *conştiinţă de sine* – cum afirma Berdiaev în *Filosofia lui Dostoievski*, adică o conştiinţă conştientă de faptul că salvarea lumii se află în mâinile unui popor mare, *capabil să unească toate popoarele într-unul* **(33)**. Aici nu poate fi vorba de naţionalism, căci *conştiinţa mesianică a poporului este universală*. Popor mesianic prin excelenţă, Rusia, este chemat să slujească salvării întregii lumi, a tuturor popoarelor. Aşa cum bine preciza Berdiaev **(34)**, narodnicismul de tip religios nu reprezintă un naţionalism, pentru că nu poporul era pus înaintea lui Dumnezeu, ci acest popor îşi primea misiunea *de la* Dumnezeu, adică misiunea de a mântui lumea. Spre deosebire de narodnicii religioşi, narodnicii atei-socialişti puneau poporul înaintea lui Dumnezeu şi prin aceasta aboleau mesianismul religios, conştiinţa *mesianică* narodnică a socialiştilor va fi demascată de Dostoievski, ca fiind una falsă. Din păcate însă, ea va sfârşi în egalitarismul comunist şi nu în *unirea universlă* propovăduită de Dostoievski. Socialiştii atei nu au avut suficientă clarviziune să recunoască Adevărul în mijlocul poporului, ca fiind un adevăr revelat. Narodnicismul va sfârşi astfel aşa cum a şi apărut: în disperare şi speranţă.

Narodnicismul, care a străbătut ca o flacără vie conştiinţa elitei intelectuale a Rusiei secolului al XIX-lea, născut din realităţile spirituale şi materiale ale Rusiei, nu a reuşit să rezolve problema care l-a făcut să apară, şi anume aceea a responsabilităţii şi a vinei. El a rămas doar un concept *rusesc* izolat, utilizat apoi de ideologie, ca şi întreg mesianismul rus de altfel, chiar împotriva poporului *credincios*. Elitele au trădat din nou poporul, iar poporul s-a făcut vinovat în a accepta ispita, în ciuda previziunilor lui Dostoievski.

4) PANSLAVISMUL – DOCTRINA OFICIALĂ A IMPERIULUI ŢARIST

Panslavismul, ca doctrină, este o creaţie a slavofililor, deşi încă de la începuturile mesianismului rusesc, *ideea slavă* este prezentă într-o formă incipientă. Panslavismul reprezintă, de altfel, ideea naţională a ruşilor, care în conceptul de naţiune introduceau întreaga lume slavă. Iniţiatorul doctrinei este Homeakov. Iniţial, panslavismul unui Homeakov sau Aksakov va fi mai degrabă unul utopic, cu timpul însă, sprijinindu-se pe ideile narodnicilor religioşi, panslavismul se va afirma ca *ideea rusă* – un model statal-naţional şi politic, pe baze religioase.

Ideologia panslavistă s-a format din mai multe idei venite din mesianismul rusesc, prelucrat în laboratorul intelectual al slavofililor: credinţa în poporul rus a narodnicilor şi ideile expansioniste ale statului rus, ambele născute din mitul celei de-a Treia Rome şi îmbrăcate în haina naţionalismului de secol XIX. Naţionalismul slav a înflorit sub regimul turcesc, când, la începutul secolului al XIX-lea, Biserica slavă va recăştiga autocefalia într-o atmosferă prea puţin ortodoxă, după ce a depins timp de patru secole de Patriarhia Constantinopolului. Întemeiereade Biserici naţionale în lumea slavă a secolului al XIX-lea a fost consecinţa firească a luptei popoarelor slave pentru independenţă şi eliberare de sub jugul otoman. Rusia, declarându-se *protectoarea Balcanilor*, prin moştenirea bizantină, a privit cu simpatie la mişcările naţionale ale acestora. Panslavismul a însemnat, pe lângă un interes *naţional-ortodox* (frăţia universală a tuturor slavilor), şi un intres *naţional-politic* (o dată cu afirmarea imperialismului ţarist *pravoslavnic*, care vedea în Rusia puterea europeană capabilă să stârpească de una singură Islamul păgân). Dar în numele cărei idei s-a afirmat panslavismul ca doctrină de stat?

Aici trebuie să precizăm că între panslavismul slavofililor – utopic, dar mai puţin *interesat* – şi panslavismul statal politic-expansionist exista o diferenţă. Pe de o parte exista credinţa în misiunea universală a Rusiei, capabilă să salveze prin cultură şi religie slavitatea; de cealaltă parte exista mai mult un *rusofilism* în sensul unei afirmări interesate a politicii ţariste în Balcani, care nu se ridica la pretenţiile universalismului mesianic al slavofililor. Cu alte cuvinte, credinţa slavofililor în *Sfânta Rusie*, protectoare a *Sfintei Ortodoxii* până la a doua venire a lui Hristos, se stinge, o dată cu utopiile lor, în expansionismul imperialist ţarist, care nu se limita în nici un caz la *protecţia* slavilor.

Există astfel o dimensiune spirituală şi una politică a panslavismului. Este însă cel puţin ciudat faptul că în Rusia nu se poate discerne între o oarecare politică şi o credinţă universală. Dovada: ideile utopice ale slavofililor vor fi recunoscute ca *bune* pentru politica ţaristă. În Rusia, politica urmează linia credinţei, a tradiţiilor spirituale. De aceea este dificil de precizat unde se termină credinţa şi unde începe politica, iar panslavismul nu face decât să adâncească problema.

(Va urma)

Bogdan SILION

NOTE:

31. Dostoievski, *Jurnal de scriitor*, vol. II, Ed. Polirom, Iaşi, 1997, p. 102.

32. *Ibidem*, vol. I, Ed. Polirom, Iaşi, 1997, p. 78.

33. *Ibidem*, ed. cit., vol. I, p. 328.

34. În *Filosofia lui Dostoievski*, Institutul European, Iaşi, 1992, p. 21.

DE CE NE PIERDEM SFINȚENIA

Când avem la îndemână atâtea mijloace de a ne sfinți, când Dumnezeu nu dă harul cu măsură, când în mărturia Sfinților avem dovada că, chemându-ne la sfințenie, Dumnezeu nu ne cere eforturi peste puterile noastre omenești, când suntem făcuți după chipul Său și spre asemănarea cu El, când suntem răscumpărați prin Cruce și doriți în Împărăție – cum e cu putință, oare, să ducem o viață străină de sfințenie?

Să ne gândim ce facem chiar cu începutul încreștinării noastre: imediat după Botez și Mirungere, boțul "îmbrăcat în Hristos", "luminat și sfințit", va deveni nu prilej de minunare duhovnicească și laude la adresa lui Dumnezeu, ci unul de lăcomie, de hohote vulgare, de vălătuci de fum, la mult așteptata masă de Botez!

Câți părinți își mai împărtășesc pruncii? Câți copii au parte să-și vadă părinții împărtășindu-se? Câte familii vedem în biserică, duminica, la Sfânta Liturghie? Abia de vine câte un membru al familiei, de regulă dintre cei mai vârstnici...

Mai târziu, ce facem cu Botezul și Mirungerea, facem și cu Nunta, organizată cel mai adesea pentru bani și fală, sau măcar pentru a fi "în rândul lumii". Câte perechi mai intră azi în biserică deplin conștiente că nunta este o mare Taină, știind bine în ce constă ea, hotărâte să o respecte până la moarte și să înmulțească harurile ei printr-o viață sfântă, după învățăturile Sfintei noastre Biserici?

În loc de cale a mântuirii, căsătoria devine în cel mai scurt timp condiție a minciunii, a înșelăciunilor, a perversiunilor, a violenței, a pruncuciderii (de fapt sau virtuale, prin contracepție), de perpetuare a stricăciunii în lume prin proasta educație – sau chiar totala neglijare – a copiilor (dacă ajungem să-i mai facem)!

Să ne gândim, fiecare, cum tratăm chipul lui Dumnezeu din noi și cum folosim talanții, harurile cu care pășim în viața de creștini, date cu asupra de măsură pentru a ne lucra asemănarea cu Dumnezeu.

Mă uit în urma mea – vas ales – și văd șiroaie. Pe unde se scurge "apa vie" dată mie de Dumnezeu? Prin porii neseriozității și lenevirii mele. Sfinții au fost, în primul rând, oameni *serioși* și *harnici*!

De ce nu ne obligă Dumnezeu să fim buni? Pentru că Dumnezeu nu ne vrea – vorba regretatului Părinte Galeriu – "bolovani rostogoliți de El în Rai", ci oameni deplini, liberi, raționali, hotărâți, cu discernământ drept și dragoste jertfelnică. Și ne așteaptă, răstignit de noi și pentru noi, chiar și până în ceasul al doisprezecelea.

LITURGHIA DE DUPĂ LITURGHIE

Liturghia aceasta nu este o variantă a Liturghiilor săvârșite la biserică, ci liturghia duhului nostru, care păstrează starea de înălțare dobândită în biserică în timpul Liturghiei propriu-zise sau al altor slujbe. Păcatul cel mai mare al creștinului este să refuze harul, adică să nu-i pese de Biserică, să-și piardă credința de tot, sau să se abată de la dreapta credință, rătăcind în credințe, acte sau decizii străine de Dumnezeu (sinuciderea este, de pildă, chiar mai mult decât ateismul, apostazia sau erezia, un refuz definitiv al harului). Dar nu cu mult mai puțin greu este *păcatul irosirii harului* cerut și primit – păcat aproape generalizat, mai ales pe fondul de ușurătate al vieții moderne.

După slujbe, și mai cu seamă după Sfânta Împărtășanie, trebuie să avem mare grijă de sufletul nostru, să-l ferim de întinare și deșertăciune. Sfinții Părinți numesc acest efort, această asceză, *paza sufletului*.

După terminarea slujbei, să nu ne lăsăm atrași de discuții lumești, de fleacuri sau bârfe! Să nu cădem din bucuria și iubirea care ne umplu sufletele! Să ne ferim de vulgarități și ochiul, și urechea! Să răspundem cu dragoste celor care ne vorbesc, schimbând însă vorba imediat ce am simțit că discuția alunecă spre rău, într-o formă sau alta.

Încă și mai greu luptăm cu ispitele lăuntrice, cu mintea noastră, din care țâșnesc amintiri ale faptelor, vorbelor și gândurilor noastre (spovedite sau nespovedite). Stavila acestora este rugăciunea scurtă, repetată cât mai des: *Doamne, iartă-mă* sau *Doamne, miluiește*, dar mai ales rugăciunea lui Iisus: *Doamne Iisuse Hristoase, miluiește-mă pe mine, păcătosul (păcătoasa)*. Va urma o perioadă în care vom descoperi că, deși Hristos vine și e în noi, ispitele nu ne lasă totuși indiferenți și, ca fiul risipitor, ieșim din locul de taină, din adâncul cel mai dinlăuntru al inimii, unde sălășluiește Hristos, și ne lăsăm pradă amăgirilor. Discret, Duhul Sfânt ne cheamă mereu "acasă". Hristos nu alungă ispitele El Însuși: rămâne lângă noi și ne învață să le biruim, să conlucrăm liber cu harul Lui sfințitor și mântuitor. Mai devreme sau mai târziu, ostenindu-ne întru aceasta, vom deveni destul de vigilenți (de treji duhovnicește) încât să simțim, chiar și în timpul somnului, cum se apropie de noi duhul ispitirii, alungându-l mai înainte de a prinde chip ispita.

Dar liturghia de după Liturghie nu este numai lupta interioară pentru desăvârșire a creștinului, ci este și misionarismul intrinsec luminării sale. Râuri de apă vie vor începe să curgă din cel ce păstrează harul, devenind un adevărat apostol, vestitor și el al apropierii Împărăției cerurilor. Oamenii din jurul lui se vor trezi sau se vor lămuri mai lesne, Îl vor dori mai intens pe Hristos și astfel, chiar fără intenția explicită de a schimba lumea, el va contribui la schimbarea ei, schimbându-se mai întâi pe sine, întru Hristos. Schimbarea (*metanoia*) întru Hristos e înnoire, e moartea omului celui vechi și nașterea celui nou, fiu și el al lui Dumnezeu, nu prin fire, dar prin înfiere, prin prezența și lucrarea în el a "harului și adevărului" care "au venit prin Iisus Hristos" (*Ioan* 1, 17).

Să nu uităm că liturghia iubirii lăuntrice de Dumnezeu, a cărei manifestare ascunsă este rugăciunea neîncetată, trebuie însoțită de liturghia iubirii de Dumnezeu prin slujirea aproapelui. Creștinul se cunoaște după neobosita căutare a prilejurilor de a face bine și după recunoștința față de Dumnezeu și semenii care l-au pus în situația de a rămâne viu în credința lui *prin faptă*.

Viața creștinului este o slujire continuă a lui Dumnezeu și a făpturilor Sale într-o neîntreruptă stare euharistică (de mulțumire). Aceasta înseamnă necontenită împărtășire de Hristos, primit, întrupat, născut, răstignit și înviat în inima noastră.

Gabriela MOLDOVEANU

pledoarie ✠ pledoarie ✠ pledoarie ✠ pledoarie

Citim uneori în reviste de specialitate întrebările și căutările unor oameni devotați școlii și educației, care simt lipsa rezultatelor și zădărnicia efortului depus. Se propun soluții și variante noi de redresare a învățământului, ce nu se regăsesc în finalitatea practică a actului didactic.

Spunea un avva din vechime: "Cine vorbește pentru Dumnezeu, bine face, iar cine tace pentru Dumnezeu, bine face".

Eu aș vrea să vorbesc, să scriu nu pentru lauda lumească, ci, poate, pentru a deschide uși, a zgudui conștiințe, a lumina minți și a înflăcăra inimi. Am fost slujitor, aș zice, devotat și dăruit școlii timp de 21 de ani în era comuniștilor și timp de 15 ani în perioada postrevoluționară. Nemulțumit în regimul care îți cerea sacrificiul pentru binele generațiilor viitoare, deși ți se spunea cu cinism că vei sfârși într-o groapă, fără nici o evoluție, mi-a renăscut speranța după revoluția mai ales sufletească a acelui însângerat decembrie '89. Cutremurul oamenilor pe care îl doream nu s-a produs, iar astăzi, după 15 ani, societatea, dar mai ales segmentul ei care mă interesează, școala, se confruntă cu aceeași lipsă de orizont și viitor moral ca înainte.

Astăzi, când în deplină libertate, sondajele vorbesc de peste 90% creștini, să nu pui școala în coordonatele ei firești, ale moralei creștine, mi se pare o greșeală mai mare decât cea dinainte. Comunismul ateu al tancurilor sovietice, rețeaua de închisori și lagăre, spaima în care a trăit majoritatea oamenilor timp de 50 de ani, pare că și-a atins scopul. Să fi reușit așa de bine să stingă flacăra credinței în acest popor creștinat de Sfântul Andrei, primul chemat dintre apostolii Domnului? Slabele pâlpâiri de credință să nu mai reușească acum să ne reaprindă și să ne transforme în torțe de rugăciune către Creator? Instituția cea mai credibilă a Statului, Biserica, să fie împânzită doar cu slujbași căldicei, materialiști, ce ne aduc ecumenismul, permisivitatea și iertarea tuturor greșelilor? Tinerii profesori de religie să nu creadă în ce spun și să predea un obiect oarecare, la rând cu toate celelalte? Să fie programa și manualele de religie înțesate de cunoștințe generale legate mai mult de Biserica privită ca instituție, decât de o încercare de catehizare, de renaștere a credinței, de reîntoarcere la modelele creștinismului?

Eșecul moral din societate se poate vedea cu ochiul liber, iar încercările tinerilor profesori de religie cu aplecare spre Dumnezeu (sunt și din aceștia), sau ale preoților devotați Bisericii, se lovesc de tăvălugul de zi cu zi al materialismului ateu sau indiferent față de credință. Reîntoarcerea la credință nu găsește terenul pregătit, iar sămânța cade pe un pământ neroditor.

Doar atunci când un copil își va pune nădejdea și speranța în El, când Îl va ruga pentru împliniri, dar nu va uita să-l mulțumească pentru daruri, respectând din convingere toate poruncile Lui, când Școala se va reuni cu Biserica la fel ca la începuturi, abia atunci el va avea o bază morală trainică, și toate celelalte valori și cunoștințe i se pot adăuga.

Iubirea poate transforma radical viața noastră, ajutându-ne să trăim în pace și înțelegere, aplecându-ne plini de compasiune și asupra celor neajutorați. Armonia ar umple sufletele noastre de bucurie și am lupta pentru triumful binelui și al adevărului în lume. Am ști și am mărturisi că Adevărul este doar în Iisus Hristos revelat în Scripturi și tradiția patristică a Bisericii Ortodoxe, pentru care au luptat și vărsat sânge strămoșii noștri. Lor le suntem datori.

De educația religioasă a celor mici cine se ocupă astăzi? Bunicii? Sunt crescuți sub regimul ateu. Părinții? Sunt educați și ei de același regim. Școala? Poate ajuta cei 7 ani de acasă, dar are și ea mulți, prea mulți dascăli, care fac parte din categoria bunicilor și a părinților. Și atunci ne lăsăm în voia lui Dumnezeu? Da! El ne vrea ai Lui, dar se pare că liberul nostru arbitru e mai tentat să se îndrepte spre materialism, spre libertinaj, spre sex, droguri, perversiuni, satanism, spre tot ce ne dăruiește cu atâta putere de convingere cam toate *mass-media* de astăzi. Zeci de posturi, de la cele de stat la cele private, de radio și TV, zeci de ziare și reviste, de toate culorile, maculează sufletele nevinovate ale copiilor și tinerilor noștri, iar în numele democrației ne învață că totul este permis. Privești uluit cum criminali și violatori care nu ar trebui să fie liberi ucid și violează din nou, hoți prinși asupra faptei se bucură de prezumția de nevinovăție până la verdictul justiției, mari înșelători sunt în topul miliardarilor, oameni politici mint și înșeală dorințele electoratului, relații anormale sunt acceptate și legalizate, sportivi miliardari, idoli într-o lume săracă, toți preocupați doar de bani, sex, droguri; iată noii lideri ai societății, ce ne sunt prezentați, ceas de ceas, ca modele de reușită în viață!

Încercând să scape din această capcană, mulți tineri s-au îndreptat spre mănăstiri. Se pare însă că și acolo au fost uitate voturile sărăciei, castității, ascultării, Fapte care smintesc. Se poate ierta totul?

Atunci care sunt modelele de urmat pentru copiii poporului român? Care sunt faptele demne de respect și admirație? Unde găsim exemple vii pentru tinerii noștri? Nu pot crede că au pierit toate cele bune. Stau ascunse, acoperite de mlaștini, și trebuie să înflorească așa cum nuferii albi ies din smârcurile negre. Pentru ca să nu pierim de tot trebuie să vorbească binele, adevărul. Școala trebuie să redevină și o călăuză a sufletelor către Dumnezeu. Pentru asta trebuie să se debaraseze de lest. Nu prin lecții antidrog sau despre sex, nu prin acțiuni antitabac promovate - culmea! - de mari companii de tutun, nu prin împărțirea de prezervative, nu prin promovarea desuetului și efemerului, nu prin tutuirea profesorului și evidențierea exacerbată a drepturilor elevului, ci prin întoarcerea la valorile moralei creștine.

Dacă aceste lucruri nu vor fi înțelese și transpuse în viață, dacă bunicii, părinții, școala și slujitorii ei nu vor intra pe făgașul firesc al educației creștine, tineretul nostru va fi fără țintă și va fi condus de niște orbi către niciunde...

Prof. Traian Niculescu
(Directorul Școlii "Elena Doamna" din Ploiești)

Divina Comedie a lui Dante Alighieri

într-o nouă versiune românească de **Răzvan Codrescu**

În continuarea cîntului precedent, contele Ugolino della Gherardesca, lider şi trădător al guelfilor din Pisa, îi povesteşte lui Dante sfîrşitul cumplit al său şi al fiilor săi, închişi în turnul Gualandi (comparat cu colivia întunecată în care vînătorii ţin păsările de pradă – şoimii, în speţă – la vremea năpîrlirii), prin uneltirile altui trădător (arhiepiscopul Ruggieri degli Ubaldini, căruia acum îi roade ţeasta îngheţată), şi lăsaţi să moară acolo de foame (1289). Păcătosul îşi merită osînda, dar, ca tată, ce-a asistat pe rînd – după un sinistru vis premonitor (vv. 26-36), visat de toţi deodată – la moartea fiilor săi nevinovaţi, înainte să moară el însuşi, contele Ugolino impresionează profund, tragica lui poveste fiind una dintre cele mai cutremurătoare din întregul poem. Cei doi poeţi păşesc apoi în Ptolomeea, ocolul hărăzit trădătorilor de oaspeţi, unde Dante îl trage cu viclenie de limbă pe fratele Alberigo (adus în situaţia "trădătorului trădat"), cel care-şi ucisese – la semnalul dinainte stabilit: aducerea fructelor (*Vengano le frutta!*) – rudele invitate la masă. De la acesta află Dante şi despre straniul sfîrşit al lui Branca d'Oria (cel cu trupul pe pământ şi cu sufleul în iad!), trădător şi ucigaş al socrului său (Michele Zanche, la rîndu-i osîndit la chinuri în locul numit Malebranche – "Gheare-rele"). Cîntul cuprinde şi două diatribe celebre împotriva a două cetăţi decăzute din "mîndra ţară a lui *sì*" (Italia): Pisa (vv. 79-90) şi Genova (vv. 151-157). În fine, în versurile 100-108 este abil anticipată apropierea de punctul cel mai adînc al lumii infernale (suflarea de vînt pe care Dante o resimte mirat, şi de care Vergiliu vorbeşte aici doar evaziv, se va vedea mai departe că provenea din filfiitul aripilor lui Lucifer).

INFERNUL CÎNTUL XXXIII

1 Din cruntul lui festin, cel păcătos
se-opri atunci şi gura-nsîngerată
şi-o şterse-n părul celui veşnic ros.
4 Apoi rosti: "Durerea ne-mpăcată
mi-o iscodeşti, al cărei gând mă doare
şi-aşa, necum s-o mai şi deapăn toată.
7 Dar ca să-i fie liftei trădătoare,
la care rod, sămânţă de ocară,
din jale grai vedea-vei cum răsare.
10 Nu ştiu nici cine eşti, nici cum coboară
făptura ta pe-aici, dar florentin
socot, din vorba ta, că poţi fi doară.
13 Eu conte-am fost, pe nume Ugolin,
şi-acesta-i Ruggieri, arhiereu
din care-afla-vei de ce muşc hain.
16 Cum, deşi-n el m-am încrezut mereu,
în lanţuri cu urzelile-i m-a pus,
şi-n groapă-apoi, nu-i lipsă-a spune eu.
19 Dar altceva nu ştii şi trebui spus,
şi-anume felul crud al morţii mele,
spre care-acesta nemilos m-a dus.
22 Printre-ale turlei şoimilor zăbrele,
ce de la mine-a foamei fu numită,
şi-n care şi-alţii-or da de cazne grele,
25 mai multe dăţi văzusem înnoită
a lunii faţă, când un vis avui
ce-mi desluşi amarnica ursită.
28 Pe-acesta-n chip de staroste-l văzui,
pe muntele ce Lucca o desparte
de-ai Pisei ochi, vînînd şi lup, şi pui.
31 Cu-a lor căţele iuţi şi crude foarte,
Gualand, Sismondi şi Lafranchi-aveau
întîii haita spre vînat s-o poarte.
34 Şi parcă-n goana lor se poticneau
tatăl şi fiii, iară colţi de cîine
în carnea lor tăioşi se înfigeau.
37 Şi ochi făcînd spre ziua cea de mîine,
în somn mi-i auzii pe fiecare
din fiii mei cerşind cu lacrimi pîine.
40 Drept crud te-aş ţine de n-ai fi în stare
să înţelegi amara-mi presimţire:
de-acum nu plîngi, au cînd vei plînge oare?!
43 Iar cînd, treziţi din somn cu îngrozire,
al hranei ceas se-apropia să bată,
creştea-ndoiala-n cuget şi-n privire;
46 ci poarta turlei auzii deodată
c-o ferecau, drept care mă uitai
spre fiii mei, cu vocea sugrumată.
49 Eu nu plîngeam, ci-ncremenisem, vai,
dar ei plângeau, şi Anselmuccio-al meu
îmi zise: «Tată, ce te uiţi? Ce ai?».
52 Dar tot n-am plîns, nici glas n-avut-am eu,
în acea zi, nici noaptea următoare,
ci pîn' la noii zori tăcui mereu.
55 Iar cînd miji din nou zgîrcitul soare
în temniţa durerii şi-mi văzui
pe patru chipuri propria-nfăţişare,
58 să nu-mi muşc pumnii zău că nu putui;
ci ei, crezînd că foamea e de vină,
sărind strigară: «Tată, dacă nu-i
61 alt chip, ne-ar fi durerea mai puţină
să muşti din noi, căci carnea ce ne-ai dat
de foame drept ar fi acum să-ţi ţină!».
64 Spre-a nu-i mîhni mai mult, m-am stîmpărat
şi-am tot tăcut, o zi, şi încă una:
o, de pămîntu-atunci s-ar fi crăpat!
67 A patra zi, tîrîndu-se întruna,
îmi zise bietul Gaddo: «Tată-al meu,
de ce mă laşi?», şi pentru totdeauna
70 închise ochii; apoi văzut-am eu,
precum mă vezi, şi ceilalţi cum căzură,
spre ziua-a şasea, chinuiţi din greu.
73 Cătam orbit topita lor făptură,
şi două zile, morţi, i-am tot strigat:
apoi ca chinul foamea fu mai dură".
76 Zicînd acestea, prinse încruntat
să muşte iarăşi pîn' la os, cîineşte,
din ticăloasa ţeastă de prelat.
79 Ah, Pisa, cuib de-ocară ce-njoseşte
pe cei din mîndra ţară a lui *sì*,
cît nimeni din vecini nu te stîrpeşte,
82 o, de Capraia şi Gorgona-ar fi
s-astupe gura Arnului şi-ndată
să ţi se-nece liftele de vii!
85 Căci chiar ştiind că vei fi fost trădată
de Ugolin cu-acele trei castele,
nu se cădea să-i pierzi sămînţa toată.
88 Străini erau prin vîrsta lor de rele –
o, nouă Tebă! – Uguccion, Brigate
şi ceilalţi, spuşi în stihurile mele...
91 Urmînd la pas, vedeam tot alte gloate
pe care gerul bocnă le strîngea,
nu-n jos cătînd, ci-ntinse sloi pe spate.
94 Nu pot nici plînge, deşi mult ar vrea,
căci cum prin ochi durerea nu răzbeşte,
se-ntoarce-n trup, mai multă şi mai grea;
97 lacrima lor pe gene-ncremeneşte
şi parcă sub viziere de cleştar
căuşul plin al pleoapelor sticleşte.
100 Şi deşi geru-mi bătucise-amar
pe faţă pielea, iar obrajii mei
lipsiţi păreau de al simţirii dar,
103 un zvon de vînt am dibuit cu ei
şi-am zis: "Maestre, cine-l iscă oare?
E-aicea jos de suflu vreun temei?".
106 Iar el: "Curînd vei fi în locu-n care
ţi-o fi vădit deplin temeiul său,
căci ochii-ţi vor răspunde la-ntrebare".
109 Atunci strigă din îngheţatul hău
un necăjit spre noi: "O, duhuri rele,
mînate-n iad spre locul cel mai rău,
112 desprindeţi vălul rece-al feţei mele
măcar o clipă chinul să-mi alin,
pîn' să-mi re-ngheţe lacrimile grele!".
115 La care eu: "De vrei răgaz de chin,
zi-mi cine eşti, iar de-o voi da cotită,
spre-afundul gropii fie să m-aţin".
118 "Io-s fratele-Alberigo",-ntr-o clipită
răspunse, "şi plătesc cu-osîndă mare
trădarea mea cu poame ticluită".
121 "O", mă mirai, "ai şi murit tu oare?!"
Şi-acela: "Nu-s deloc înştiinţat
ce-mi face trupu-n lumea trecătoare.
124 Căci Ptolomeei astfel îi e dat
c-ades un suflet poate-n ea să cadă
pînă ce-Atropos să-l fi fost mînat.
127 Iar ca mai lesne faţa-mi să se vadă
prin mîna ta din gheţuri descleştată,
să ştii că de-a ajuns trădării pradă
130 un suflet, ca al meu, îi este-ndată
de-un diavol trupul luat în stăpînire,
pînă ce timpul vieţii lui se gată.
133 Pierdutul suflet pică-aici din fire;
şi cred că cel ce-mi tremură în spate
pe sus îşi poartă trupul fără ştire.
136 Abia sosit de eşti, să-l ştii se poate:
e Branca d'Oria şi de ani destui
stă prins în copca gheţii-nfricoşate".
139 "Eu cred", zisei, "că basne-acum îmi spui,
căci Branca d'Oria n-a murit de fel:
mănîncă, bea şi-şi poartă straiul lui".
142 "În Malebranche, sus", îmi zise el,
"pe unde smoala-ncinsă-n clocot dă,
nici n-ajunsese socru-său Michel,
145 cînd el un drac în trupul lui lăsă,
ca şi o rudă-a sa, ce-n cîrdăşie
cu el pe Michel Zanche îl trădă.
148 Ci-acum spre ochii-mi mîna ta o-mbie
şi mi-i deschide!". Însă eu – nici gînd:
ba fu frumos să-i fac o mojicie.
151 O, genovezi, ieşiţi din bunul rînd
şi copleşiţi de-atîtea josnicii,
pămîntul cum de vă mai rabdă cînd
154 cu cel mai rău dintre-ai Romagnei fii
stă unul ce vă este vouă fiu
şi-al cărui duh în Cocito-l găsii,
157 în timp ce trupu-i încă-n lume viu?!

APEL APEL APEL APEL

Dumnezeu m-a ajutat să ajung, după 12 ani, foarte aproape de încheierea noii versiuni româneşti a *Infernului*. Am năzuit de la început s-o pot tipări în ediţie *bilingvă* (ceea ce ar fi o premieră în cultura românească, în ce-l priveşte pe Dante) şi *ilustrată* (cum au apărut atîtea ediţii în Occident, mai cu seamă cu gravurile lui Gustave Doré, sau, în perioada interbelică, traducerea românească în proză a lui Alexandru Marcu, cu gravurile lui Mac Constantinescu). O asemenea ediţie implică, desigur, costuri editoriale foarte mari (chiar renunţînd la legarea şi supracopertarea volumelor, ca şi la policromie, cu excepţia copertei): remunerarea – fie şi modestă – a unui ilustrator de marcă (ediţia va avea cel puţin 33 de ilustraţii interioare – cîte una pentru fiecare cînt, redînd scenele cele mai semnificative), o hîrtie de calitate superioară, un format atipic (peste dimensiunile obişnuite) etc. (ar fi oţios să intru aici în complexitatea detaliilor tehnice). În aceste condiţii (şi avînd în vedere că 32 de cînturi au fost publicate de-a lungul vremii chiar în paginile *Punctelor cardinale*, cu care am "compătimit" toţi laolaltă nu mai puţin de 14 ani), **îndrăznesc acum, ca niciodată, în nume propriu, să fac un apel către abonaţii şi cititorii revistei, din ţară şi din străinătate, să contribuie, în măsura posibilităţilor, la apariţia acestei cărţi, care sper să fie una de excepţie**. Ediţia va cuprinde o listă de onoare a principalilor ei "ctitori", iar fiecare dintre cei care o vor sprijini cu echivalentul a cel puţin 100 de dolari U.S.A. vor primi un volum gratuit, cu o dedicaţie specială. Năzuinţa mea ar fi ca ediţia să apară, într-un tiraj de minimum 1000 de ex. şi la un preţ totuşi accesibil, pînă în pragul toamnei viitoare, şi să vădească, în răspărul crizei pe care o străbatem, o solidaritate de conştiinţă şi de suflet deopotrivă creştină, românească şi europeană.

Răzvan Codrescu,
(cu iertarea Dvs.) tălmaci şi cerşetor

P. S. Desigur, avînd în vedere birocraţia şi comisioanele exagerate din România, ar fi preferabil ca eventualele ajutoare să fie aduse personal sau prin bunăvoinţa unor intermediari particulari (pentru Bucureşti: tel. **021/3211076** sau **4402501**; pentru Sibiu: tel. **0269/422536**). Dacă unii sprijinitori, mai ales din străinătate, nu vor găsi o altă soluţie, atunci pot trimite cecuri cu destinaţia: **Vasile Adolf Marian – Aleea Bucşeneşti 5, bl. E8, et. 4, ap. 21, sector 6, Bucureşti, cod 061573**.

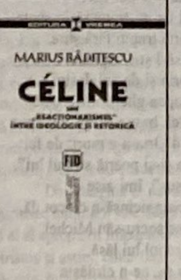
marginalii • marginalii • marginalii • marginalii • marginalii

La Bucureşti, în perioada 17-21 noiembrie, s-a desfăşurat ediţia din acest an a Târgului de Carte "Gaudeamus". D-l Horia-Roman Patapievici a ţinut topul Târgului cu un eseu-conferinţă despre lumea lui Dante (*Ochii Beatricei*), editat la Humanitas, într-un volum luxos şi la un preţ nesimţit în raport cu caracterul până la urmă diletant al textului (chiar dacă este vorba, desigur, de un diletantism superior, deloc la îndemâna oricui), dar mai ales cu culegerea de eseuri intitulată *Discernământul modernizării. 7 conferinţe despre situaţia de fapt*, scoasă tot la Humanitas şi desigur mult mai substanţială, punând încă o dată degetul în rănile lumii româneşti, cu harul analitic care-i este propriu şi cu o inteligentă deschidere de perspective îndreptătoare. Volumul respiră aerul *Ideilor în dialog* (recentul lunar scos la Bucureşti de prolificul autor) şi trasează liniile de forţă ale unei noi drepte intelectualiste, moderat promovate la graniţa dintre partea bună a gândirii liberale şi partea bună a gândirii conservatoare (din păcate, deocamdată prea puţin accesibile deopotrivă primitivului public românesc actual).

Tot la Târgul "Gaudeamus" au fost lansate câteva titluri de interes scoase la Editura Vremea (cu sprijinul Ministerului Culturii şi Cultelor din România). Despre memorialul d-lui Grigore Caraza, *Aiud însângerat*, avem o recenzie mai amplă pe pagina alăturată. Despre noul roman al d-lui Marcel Petrişor vom scrie, pe larg, în numărul viitor, după ce vom apuca să-l parcurgem pe îndelete. Aici mai menţionăm în treacăt (urmând să revenim cu alte prilejuri asupra lor) volumele *Céline sau reacţionarismul între ideologie şi retorică* de Marius Băditescu şi *Rusia şi ispita mesianică. Religie şi ideologie* de Bogdan Silion. Cartea celui din urmă nu constituie o noutate pantru cititorii *Punctelor cardinale*, deoarece o primă variantă a textului este publicată în serial de revista noastră, de aproape un an. Tânărul autor, deşi fără îndoială situat pe poziţii de dreapta, are o viziune critică asupra naţionalismului şi deconspiră pervertirea mesianismului religios prin ideologie (cum li s-a întâmplat, în contexte deosebite, atât evreilor, cât şi ruşilor).

Studiul d-lui Marius Băditescu (la origine, teză de doctorat) reprezintă prima contribuţie românească serioasă şi de mare întindere la bibliografia europeană a "cazului Céline". Bun cunoscător al operei analizate (a şi tradus *Bagatelle pour un masacre*, fără să fi găsit încă editorul îndrăzneţ care s-o publice, din pricina antisemitismului ei *sui generis*) şi al dreptei franceze în devenirea ei istorică, la rândul lui prozator cu vocaţie şi moderat om de dreapta, d-l Băditescu are o rară "congeneritate" cu aventura existenţială, intelectuală şi estetică pe care o abordează, dincolo de onesta acoperire a bibliografiei esenţiale. Ştiind să le înţeleagă mai presus de poncife, dar să şi păstreze distanţa cuvenită faţă de excesele "reacţionare" ale scriitorului francez, a reuşit să ofere o carte echilibrată şi subtil lămuritoare, în care Louis-Ferdinand Céline (1894-1961) este un personaj viu, complex şi inevitabil fascinant, "un Villon al erei atomice", "fiu al lui Rabelais şi al mareşalului Pétain", cât se poate de reprezentativ pentru tensiunile tragice ale secolului XX şi pe care nici măcar stângista Franţă nu şi-a permis până la capăt luxul de a-l ignora.

Târgul de Carte menţionat s-a bucurat şi de o nouă contribuţie istoriografică a d-lui Marius Oprea, neobosit cercetător şi deconspitator al arhivelor vechii Securităţi. Chiar dacă poate noul său volum, *Moştenitorii Securităţii*, scos la Humanitas şi conceput într-o manieră mai publicistică, rămâne sub nivelul de profesionalism al celui anterior (*Banalitatea răului. O istorie a Securităţii în documente: 1949-1964*, Ed. Polirom, Iaşi, 2002), meritul său nu este mai puţin însemnat, el continuând să salveze efectiv (cum spunea d-l Andrei Pleşu, într-o succintă caracterizare), "prin hărnicia şi perspicacitatea sa, obrazul societăţii noastre civile şi pe al fiecăruia dintre noi" şi demonstrând "că, în România, *trecutul* imediat e, totodată, *prezentul* imediat", conştiinţă absolut necesară încercării noastre (pe alocuri, disperate) "de a aşeza istoria contemporană sub o judecată dreaptă şi vindecătoare".

După ce Dumnezeu l-a ferit să se facă ridicol cu o candidatură la preşe-dinţia României pe care i-o clocise fantomaticul Partid Pentru Patrie, marele luptător anticomunist Ion Gavrilă Ogoranu, unul dintre ultimii supravieţuitori ai celor ce-au înfruntat batalioanele Securităţii în cel mai pervers şi mai însângerat deceniu al istoriei noastre moderne, şi-a lansat volumul IV din amplul şi cutremurătorul său documentar mărturisitor intitulat *Brazii se frâng, dar nu se îndoiesc* (de data aceasta sub egida Editurii Mesagerul de Făgăraş). El cuprinde un mare număr de documente reproduse din arhivele Securităţii, dar se deschide cu câteva preţioase contribuţii orientative ale d-lui Gavrilă Ogoranu, ce contextualizează autorizat fenomenul rezistenţei armate din munţi şi-i scoate în evidenţă semnificaţiile istorice şi morale. Volumul beneficiază şi de o bogată ilustraţie fotografică, iar de pe ultima lui filă aflăm că d-l Gavrilă Ogoranu (ce şi-a vădit deja darurile de scriitor de creaţie: *Întâmplări din lumea lui Dumnezeu, Amintiri din copilărie*) are în lucru un roman intitulat *Iuda* (pe care-l nădăjduim cât mai curând definitivat).

Tot un documentar comentat este şi volumul *File din procesul comunismului. Teroarea şi diversiunea – politică de stat*, alcătuit de una dintre marile figuri în viaţă din rândul foştilor deţinuţi politici din România, d-l Traian Popescu ("Macă"), cel ce a scris şi pagini memorabile despre reeducarea de la Piteşti şi a compus un Oratoriu al Aiudului de o profundă vibraţie lirică (deopotrivă poetică şi muzicală). Neşansa noii cărţi este de a fi fost scoasă de Editura Scara, care n-a reuşit după atâţia ani să facă nici cel mai mărunt progres pe linia calităţii editoriale, asasinând tehnic toate textele publicate, dar continuându-şi marşul acultural cu o suficienţă de sine ce tinde să devină proverbială (ca şi ediţia anastatică a *Proverbelor* lui Zanne, ce poartă acum numele unui... frate Păunescu), ilustrând jenant, spre paguba globală a tradiţionalismului, faimoasa sintagmă noicisto-păltinişeană a "încremenirii în proiect".

Volumul *De la Poarta Albă la Păltiniş* (Ed. Anima, Bucureşti, 2004), semnat de d-l Octavian Nicolae, este o autobiografie bine scrisă, dar şi fresca unei lumi azi păscute de o impioasă uitare (cea a rezistenţei anticomuniste înălţate până la altitudinea sublim-utopică a "salvării prin cultură"). Peste pagini pluteşte umbra uriaşă a lui Constantin Noica, în mod paradoxal cu atât mai impunătoare cu cât este abstrasă deliberat legendei şi redescoperită în aventura curentă a vieţii, cu o exemplaritate mai degrabă neostentativă, desăvârşită în Athanorul intelectualist al Păltinişului (printre ai cărui frecventatori fideli şi devotaţi s-a numărat şi autorul cărţii – "meteorolog" deopotrivă al înălţimilor alpestre şi al celor spirituale (a se vedea şi numeroasele extrase facsimilate din dosarele Securităţii, care sporesc considerabil interesul documentar al lucrării).

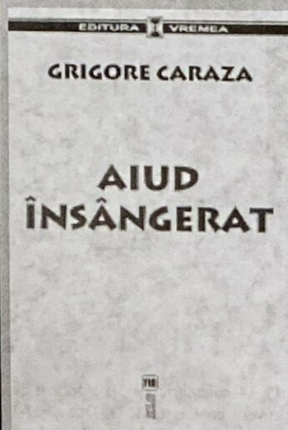

P. S. Galaction caracterizează recentul volum *Talita kumi. Înviind pe drumul Damascului*, apărut cu binecuvântarea sa (Ed. Cartea Ortodoxă/Ed. Egumeniţa, Galaţi, 2004), drept "un veritabil jurnal al învierii sufleteşti". Autoarea, Monica Fermo, evreică creştinată (cu numele de botez Elena), fostă actriţă, actualmente soră la Locurile Sfinte, luminată şi pocăită după o tinereţe plină de ispite, "este o replică feminină a lui Steinhardt, timidă, dar nu mai puţin fascinantă". Titlul este, de altfel, însuşi cuvântul de viaţă dătător al lui Hristos, consemnat în Evanghelie: *Talita kumi*, "Fetiţo, scoală-te!". Ne aflăm în faţa unei cărţi mărturisitoare demne de toată atenţia, ce depăşeşte interesul unui caz personal şi devine pe alocuri o frescă a rezistenţei spirituale prin dreapta credinţă ce a caracterizat şi înnobilat un segment important al intelectualităţii româneşti din ultimul deceniu de regim comunist.

Scrisul curajos al profesorului Ion Coja recidivează cu un volum crescut organic din provocările insidioase ale unei actualităţi tot mai neliniştitoare: este vorba de volumul intitulat (poate puţin cam greoi) *Despre aşa-numindu-l unii Holocaustul din România* şi supraintitulat (poate puţin cam bizar) *Protocoalele Kogaionului (teze şi ipoteze)*. Apărută la Bucureşti sub egida Uniunii Vatra Românească şi a Editurii Ţara Noastră, cartea cuprinde, în 32 de capitole şi 8 anexe documentare, o incomodă radiografie a mistificărilor istorico-politice întreprinse pentru acreditarea unui aşa-numit "Holocaust românesc", dar şi pentru supralicitarea propagandistică a holocaustului european (ajuns, la extremă, un "holocash" penibil, aşa cum l-a deconspirat nu demult chiar un autor evreu american, Norman G. Finkelstein, ca să nu mai vorbim de ultimele cărţi ale lui Roger Garaudy, citate cu măsură şi de d-l Coja).

Un senior al excelenței

*Recent, la Editura Vremea XXI din București, a apărut volumul de memorialistică **Aiud însângerat** de Grigore Caraza, cetățean româno-american, născut la Poiana Teiului, județul Neamț.*

Autorul ne încredințează o cutremurătoare pagină de istorie, certificată de dovezi incontestabile, la care a participat nemijlocit, fiind una dintre miile de victime ale fostului regim comunist din România. Este o mărturie directă, brutală chiar, pe care o face la 75 de ani cu detașarea firească a celui care știe să ierte, chiar dacă viața i-a fost mereu potrivnică.

"Trilogia de versuri"

Prin excelență, Grigore Caraza aparține unei generații de români care nu a subscris compromisului - nici în principii, nici în credință și nici în ideal, pogorâte fiind peste Domnia sa poate ceva din trăinicia Pietrii Teiului, har din ținutul sihaștrilor din Neamț, și, mai presus de toate, o iubire aparte față de Dumnezeu.

Însumează o pedeapsă politică de 47 ani, din care 3 ani de domiciliu obligatoriu. A executat la zi 23 de ani, din care 18 în Aiud, iar din aceștia 8 numai în Zarcă - închisoare în închisoare, cu regim extrem de aspru, ridicată din ordinul împărătesei Maria Tereza special pentru românii care își cereau drepturile în timpul dominației austriece. Între o condamnare și alta, a reușit să termine liceul când foștii colegi de la Școala Normală se pregăteau să se pensioneze, însă ceea ce avea să-l consacre ca unicat în istoria întemnițaților politici din România este faptul că, în 1977, a refuzat să părăsească temnița!

În 1949, după trierea închisorilor, Aiudul adunase între zidurile sale toată crema intelectualității române, foști demnitari, lideri ai partidelor politice și persoane considerate deosebit de periculoase pentru regimul comunist din România. Așa se face că Grigore Caraza a cunoscut o serie de personalități remarcabile, între care Mircea Vulcănescu, Nichifor Crainic, Radu Gyr, Ilie Rădulescu, Darie Teodorescu, Ata Constantinescu și Alexandru Georgescu, preoții Iustin Pârvu - actualul stareț al Mânăstirii de la Petru Vodă, Mihai Lungeanu, Constantin Stoicescu, Dumitru Bejan, Gheorghe Calciu-Dumitreasa și atâția alți mari oameni care completează lista celor peste 350 de nume legate de istoria neagră a comunismului.

Fiind dotat cu o memorie fantastică, Nichifor Crainic, Radu Gyr și Ioan Petrovici i-au încredințat lui Grigore Caraza versurile create în temniță, pentru a le publica după eliberare; de aceea i se spunea în Aiud "Trilogia de versuri". Când a părăsit închisoarea, avea peste 10.000 de versuri învățate!

Metafora morții

Bătut, schingiuit, bolnav de TBC pulmonar, schilodit de înfometare îndelungată, Grigore Caraza a trecut piatra de încercare a întregii sale vieți: *reeducarea*, pe care o numește "metaforă a morții" și despre care spune că a fost cea mai grea perioadă din viața sa, "cea mai cruntă antecameră a iadului, acolo unde mii de oameni trebuiau să fie uciși lent, în chinuri care depășeau cu mult metodele Inchiziției". Abia acest moment, al reeducărilor din Aiud, devine crucial în viața lui Grigore Caraza, devine referință existențială și îl înscrie în rândul celor 56 de oameni care au rezistat pe aceeași poziție a convingerilor religioase și ideatice. Recunoașterea este unanimă, atât din partea securiștilor - cărora le-a scăpat înainte de eliberare: "Voi, din Zarcă, ați învins!" -, cât și a marilor personalități care acceptaseră deja un pact cu sistemul comunist.

În ultimele zile de temniță, înaintea decretului de grațiere din 1964, când acești 56 de oameni au avut acces în sala de reeducări, au putut vedea suportul didactic al formării omului nou: texte defăimătoare din așa-zisa *Biblia hazlie*, blasfemii la adresa lui Iisus, a Fecioarei Maria și a sfinților redați în desfrâu, imagini apocaliptice rodite din rătăcirea diavolului.

Rămânând tributar convingerilor sale, în 1970 este din nou arestat pentru că, la Liceul "Petru Rareș", unde încerca să-și termine studiile, a vorbit despre cele 12 argumente raționale privind existența lui Dumnezeu, după Kant, Descartes, Anselm și Toma d'Aquino. A fost dus tot în închisoarea Aiudului, acolo unde, după cum spune el, pământul este frământat cu creier.

Nici exilul nu a fost mai îngăduitor cu el, deși ajuns în SUA, în calitate de secretar și apoi de președinte al Consiliului Național Român, secția America de Nord, și de vicepreședinte pentru SUA al Asociației Foștilor Deținuți Politici cu sediul la Geneva, a organizat numeroase manifestații împotriva regimului de la București, a vorbit la posturile de radio Europa Liberă, Vocea Americii și BBC, a intervenit la ONU și în Senatul SUA pentru respectarea drepturilor românilor. A avut întrevederi cu numeroase personalități politice ale lumii, iar în 1996 a fost invitat la Casa Albă de către Hillary Clinton, Prima Doamnă a Statelor Unite.

Întâlnirea cu Iisus

În *Aiud însângerat*, descoperim în Grigore Caraza un luptător incontestabil pentru libertate și credință. Mai mult mort decât viu, aflat în Zarcă de câteva luni, procurorii au încercat să-l ademenească încă o dată, știind că foamea și suferințele fizice atinseseră deja pragul unde se putea renunța.

Descoperim tânărul aflat în fața schimonosită a morții cauzate de ororile sistemului comunist: "Era prima oară când prin mâinile mele se strecura viața cuiva fără să îmi fie îngăduit să o opresc. În același timp, m-a zguduit incomensurabilul triumf al morții care, de fapt, avea o singură dimensiune: clipa. Nu știam ce să fac... M-am urcat pe pat, m-am întors cu fața spre perete și am plâns în neștire". Moartea care bântuia prin fiecare celulă a Aiudului avea să-l zguduie în continuare: deținuții politici uciși de gardieni care își comunicau de la un etaj la altul câți au doborât în acea zi; sicriele cu trupurile neînsuflețite care înainte de a fi duse în groapa comună de la Râpa Robilor erau străpunse încă o dată la poarta temniței, ca nu cumva să scape viu cineva de acolo; căsăpirea ing. Manciu, căruia i s-au retezat picioarele ca să încapă într-unul dintre coșciugele tip ale închisorii – și atâtea altele.

Descoperim omul binecuvântat cu revelații de factură divină, miros de busuioc după primirea Sfintei Împărtășanii în temniță, apoi o translație în timp și întâlnirea cu Iisus la Biserica *Quo Vadis* din Roma.

Cartea este pigmentată de subtile asocieri cu dorința de a fi tată. Așa avem o Irină care l-a însoțit "din temniță în temniță și din celulă în celulă, ca pe o alinare a sufletului mereu prigonit de soartă", îl avem pe Dinicu cel sărac din Bărăgan, trimis la vârsta de 8 ani să muncească, apoi pe Helene, îngerul care îl făcea să plângă în Statele Unite. De fapt, fiecare în parte îi conturează ideea că i-ar fi putut fi tată, fiecare este copilul pe care Grigore Caraza nu l-a avut niciodată.

Găsim un autodidact performer și o inteligență sclipitoare, dar căruia i s-au frânt aripile în momente decisive, abia la 50 de ani reușind să-și ia diploma de bacalaureat, când colegii săi de la normală se pregăteau de pensionare.

În sfârșit, descoperim bărbatul tandru, afectuos și cu o disponibilitate extraordinară pentru iubire, un romantic de o sensibilitate angelică, dar căruia destinul marcat de atrocitățile și pedagogia lui Makarenko i-a interzis, fără drept de apel, întemeierea unei familii.

Depozitul CNSAS

Poate tocmai de aceea din *Aiudul însângerat* al lui Grigore Caraza lipsesc proiectele pentru ceea ce avea să urmeze. Ieșirile din temniță nu sunt precedate decât de subtilitatea vrerii de a supraviețui, ceea ce demonstrează că nu avea siguranța unui mâine care să merite o altă proiecție. Motivația cred că a găsit-o părintele Gheorghe Calciu, consemnată în prefața cărții: "Grigore a fost un fel de paznic al neplierii, o sabie a demnității adevărului, care a lovit necruțător în neadevăr, în bestialitate și în lașitate. Uneori, cu prea multă necruțare". Abia după ce a plecat în exil, și-a găsit o proiecție: revenirea într-o Românie liberă, unde sufletul i-a rămas pentru totdeauna, chiar dacă trupul i-a fost în exil.

Revenit în țară în 2001, avea să constate că viața îi mai rezervase o surpriză: în jur de 10.000 de pagini ale celor 20 de volume de la CNSAS București pe care le-a studiat, la care se mai adaugă încă două, la Iași, dar în posesia cărora încă nu a intrat. Și tot aici a găsit delațiunile care i-au generat întregul calvar al vieții, întregul eșafodaj al Securității și al informatorilor, între care prieteni, persoane foarte apropiate, a căror moralitate nu a fost pusă nici o clipă sub semnul întrebării...

Un capitol este destinat dosarelor întocmite de Securitate și cine va citi cartea va fi cutremurat de incredibila imaginație și excesul de zel al securiștilor, obediența informatorilor și loialitatea acestor indivizi față de un instrument al puterii ca fosta Securitate. Din documentele pe care le deține, obținute de CNSAS, cutremură un *alter-ego* al unor oameni atât de pașnici astăzi, pe care îi găsim în parc, asistându-și nepoții la joacă sau păzindu-și *caniche*-ul ca să nu fie încolțit de câinii comunitari. Sunt bătrâni, sunt respectați, se oferă să dea lecții de moralitate celor mai tineri și beneficiază de o pensie cu mult peste nivelul mediu al celorlalți, avansați fiind în grad, pe ultima sută, prin ordin prezidențial... De ce? Pentru că au ucis suflete și au schilodit trupuri, pentru că au croșetat scenarii diabolice, au venit cu soluții compromițătoare la adresa celui urmărit, vrând cu orice preț să-l înfunde. Și au reușit!

Revenind la spusele părintelui Calciu, *Aiud însângerat* are "valoarea unei mărturii care rămâne neclintită peste ani. Este ca un turn de piatră pentru un far: oricât de slabă i-ar fi lumina, el luminează indiferent de cât de groasă este ceața; oricât de furioase valurile și vijeliile, el nu se clintește; oricât l-ar acoperi mușchii sau ghețurile, el vorbește". Dar Grigore Caraza nu vorbește strict despre persoana Domniei sale decât în situații extreme, se integrează mulțimii care suferă. Despre bătăi, despre cei uciși, despre umilințele de nedescris vorbește cu decență și înțelepciunea celui care iartă din preaplinul său de iubire.

Smaranda FLORIAN

***Aiud însângerat* este o pilduitoare lecție de viață pe care ți-o poate oferi numai un senior al excelenței, căci, definindu-l existențial în perenitatea istorică a poporului român, Grigore Caraza este emblematic pentru rezistență și, motivându-i rezistența, trebuie spus că a fost generată de credința într-un ideal pentru care definitorie este tridimensionalitatea iubirii: de neam, patrie și Dumnezeu.**

După Marea Unire din 1918, noul regim electoral prevedea introducerea votului universal, în locul celui practicat pînă atunci, cel cenzitar. Prin Decretul-lege din 16 noiembrie 1918 se stabilea: "Toţi cetăţenii români majori vor alege prin vot obştesc obligatoriu, egal, direct şi secret, şi pe baza reprezentării proporţionale, un număr de deputaţi proporţional cu populaţia". Aveau drept de vot bărbaţii de la 21 de ani în sus, pentru Cameră, şi cei peste 40 de ani, pentru Senat. Nu aveau drept de vot femeile, militarii şi magistraţii.

Legiferarea votului universal a modificat substanţial modul de desfăşurare a vieţii politice. Înainte de război, votul avea loc pe colegii, iar campaniile electorale se desfăşurau exclusiv în oraşe, ţărănimea votînd în colegiul al III-lea, nu direct, ci prin delegaţi. Un candidat îşi putea vizita efectiv toţi alegătorii din circumscripţia sa, care se ridicau la cîteva sute. Rezultatul votului era dinainte ştiut, deoarece, de fiecare dată, guvernul care "făcea alegerile" ieşea cîştigător.

După acordarea votului universal, numărul alegătorilor a ajuns la cîteva milioane, un candidat fiind ales de 50.000 de cetăţeni, în majoritate ţărani (care alcătuiau 80% din populaţie). Lupta electorală din perioada interbelică s-a mutat de la oraş. la sate, candidaţii fiind nevoiţi să facă lungi turnee electorale, să ţină zilnic cîte 10-15 discursuri şi să viziteze cîte 3-4 sate în aceeaşi zi.

În aceste condiţii partidul aflat la putere nu se mai bizuia doar pe aparatul de stat, ci trebuia să desfăşoare o campanie electorală intensă şi plină de promisiuni, ca şi partidele din opoziţie.

*În baza legii electorale din 1926, cîştigător al scrutinului electoral era proclamat acel partid care întrunise 40 la sută din voturile exprimate. Legea acorda acestuia şi procentul suplimentar de 10 la sută, pentru formarea majorităţii parlamentare absolute. Conform lui Ioan Lăcustă, autor al cărţii **Zece alegeri în România interbelică**, la deschiderea Parlamentului deputaţii validau alegerile din Capitală şi din judeţe. Prilej pentru opoziţie de a semnala diferitele abuzuri, reale sau imaginare, săvîrşite de către cei de la putere. După aceste dezbateri, Parlamentul avea un temei legal de funcţionare şi urma alegerea preşedinţilor. Cei ai Camerei şi ai Senatului. Nici în acest punct nu era finalizat procesul. Se făcea prezentarea Mesajului Tronului către Corpurile Legiuitoare, care marca deschiderea oficială a lucrărilor. Abia atunci puteam spune că aveam Putere şi Opoziţie.*

*Vă prezentăm în continuare care era atmosfera şi febra înaintea alegerilor din perioada interbelică, precum şi rezultatele acelor campanii electorale. **(Fl. B.)***

ALEGERILE DE ALTĂDATĂ (III)

Mai pierd şi liberalii...

Anul 1927 a produs schimbări majore pe scena politică a vremii: mai întîi moartea regelui Ferdinand, pe 20 iulie, apoi cea a lui Ion I. C. Brătianu, pe 24 noiembrie, care a compromis planurile liberalilor de a prelua încă o dată guvernul. Vintilă Brătianu, fratele defunctului, a preluat ştafeta în conducerea Cabinetului, însă a fost atacat de către naţional-ţărăniştii încă din primele zile, aceştia simţind că sosise momentul pentru preluarea puterii. Pe 12 decembrie se organizează alegerile pentru Cameră şi în perioada 15-19 pentru Senat. Toate acestea sub proaspătul guvernul naţional-ţărănist prezidat de Iuliu Maniu, care afirma în *Dreptatea*: *"Sîntem gata şi de pace, şi de război. (...) Vrem ca, plecînd Vintilă Brătianu, în fruntea ţării să ajungă P.N.Ţ., care-şi va realiza programul şi metodele sale de guvernare".*

Un moment surprinzător l-a constituit anunţarea demisiei lui Vintilă Brătianu, în Cameră: "Deodată rumoarea încetează. D. Vintilă Brătianu păşeşte în incinta printr-un culoar de foşti deputaţi. Ex-premierul este vesel şi zîmbeşte tuturor: «S-a aranjat... ». Priviri nedumerite şi figuri iluminate de o speranţă vană. «...demisia a fost primită», încheie d. Vintilă Brătianu", anunţa *Cuvântul* (3 noiembrie). Partidul Liberal se apără printr-un manifest: *"P.N.L. solicită cu încredere voturile electoratului, convins fiind că ţara nu poate uita serviciile pe care i le-a adus în trecut"*. Al. Vaida-Voevod le promite românilor *"edificiul adevărat al naţiunii româneşti"* (*Dreptatea*, 25 noiembrie): *"... în sfîrşit, am reuşit să dărîmăm casa Partidului Liberal. Acum... să punem noile temelii sănătoase şi tari..."*

Nici în această campanie nu au lipsit incidentele. La Petroşani comuniştii au fost ciomăgiţi de către muncitorii care aderau la ideile Partidului Social Democrat. Atragerea alegătorilor prin diferite mijloace nu a constituit un impediment pentru liberali, care se vedeau din ce în ce mai slăbiţi. *"Propagandiştii liberali s-au fixat la această lozincă electorală nouă: vin la discreţie!"*. Cu toată propaganda desfăşurată, liberalii nu au reuşit să se impună şi în aceste alegeri. Pentru prima oară de la introducerea votului universal, P.N.Ţ.-ul cîştigă alegerile, impunîndu-se ca o forţă pe scena electorală.

Comedia devine tragică

Scrutinul din 1931 a fost sub guvernarea Iorga-Argetoianu, instalată pe 18 aprilie acelaşi an. Acest guvern se uneşte cu P.N.L şi formează cartelul "Uniunea Naţională", la care aderă şi alte formaţiuni politice mai mărunte, ce nu aveau şanse în alegeri de unele singure.

Ţărăniştii se agită: *"Fraţilor! Săriţi şi scăpaţi-vă drepturile pînă nu e prea tîrziu! ... Acum lupta va fi scurtă şi va fi cea din urmă"*, scria, cu exaltare caragialescă, *Românul*, organ al P.N.Ţ. Şi în *Dreptatea* se aminteşte de guvernarea liberală, care a lăsat urme adînci în economia românească: *"**Viitorul**, oficiosul partidului liberal..., a reluat firul tradiţiei **Viitorului** de sub era răposatului Vintilă Brătianu. (...) Acest ziar abundă zilnic în calomnii şi infamii la adresa fruntaşilor naţional-ţărănişti. Guvernarea naţional-ţărănistă nu a salvat numai băncile liberale de la faliment, dar a salvat şi ipochimeni politici ca d. I. G. Duca de la situaţia dezonorantă de a prezida falimente frauduloase. Avem toate dosarele"*, încheie *Dreptatea*. Biruitor în alegeri iese însă cartelul Uniunii Naţionale.

Confruntarea electorală din 1932 se desfăşoară în condiţiile în care cele două partide principale – P.N.Ţ şi P.N.L. – sînt în plină suferinţă. Iuliu Maniu se retrăsese de la la conducerea P.N.Ţ-ului în 1931, iar Gheorghe I. Brătianu se rupsese de liberali şi îşi formase propriul Partid Naţional Liberal ("georgiştii"), al cărui prim congres a avut loc pe data de 8 noiembrie 1931. De menţionat că au apărut şi alte grupări politice în acel timp: Gruparea Corneliu Codreanu, L.A.N.C. sau Partidul Evreiesc.

Pînă la urmă P.N.Ţ. iese cîştigător, însă cu o infimă depăşire a procentului de 40 la sută. An de an acest procentaj devine tot mai mic.

Pe 14 noiembrie 1933 s-a format un nou guvern condus de I. G. Duca, şeful P.N.L. Alegerile au loc pe 20 decembrie, pentru Cameră, şi pe 28-29 decembrie, pentru Senat. Ziua de 29 decembrie 1933 avea să fie o zi neagră în istoria politicii româneşti: prim-ministrul I. G. Duca a fost asasinat de către 3 legionari ("Nicadorii": Nicolae Constantinescu, Ion Caranica, Doru Belimace), pe peronul gării Sinaia (unde Carol II îl lăsase fără escortă, la ceas de seară, bucurîndu-se, pe cât se pare, să-l piardă cu mîna altora!).

Pentru prima oară apare un final neaşteptat al luptelor electorale de pînă atunci: asasinatul politic. Un motiv al asasinării premierului ar fi acela că sub conducerea sa a fost dizolvată abuziv Garda de Fier, pe 9 decembrie 1933.

Oricum, alegerile au fost cîştigate de Partidul Naţional Liberal, cu un procent de 50,99 la sută din sufragii. A urmat guvernarea prin care vechiul liberalism românesc şi-a cîntat "cîntecul de lebădă": România Mare se îndrepta spre falimentul intern al democraţiei şi spre era celor trei dictaturi successive (carlistă, antonesciană, comunistă), care avea să se întindă, sinuoasă, pînă spre sfârşitul secolului XX.

(Urmarea în numărul viitor)

Florian BICHIR

www.punctecardinale.ro
e-mail: redactia@punctecardinale.ro
PUNCTE CARDINALE S. A. L.
cont: B. R. D. Sibiu SV02146903300
ISSN: 1223-3145

Gabriel CONSTANTINESCU (director), Răzvan CODRESCU (redactor şef), Demostene ANDRONESCU (redactor şef-adjunct), Ligia BANEA (secretar de redacţie), Marcel PETRIŞOR, Pr. Gh. CALCIU (corespondent SUA), Claudio MUTTI (corespondent Italia)
Adresa Redacţiei: 550399 SIBIU – Calea Dumbrăvii 109, tel./fax 0269/422536

Tehnoredactare computerizată PUNCTE CARDINALE
Tipar: Masib S.R.L